

ANUL XXXI
37
(1374)
Sâmbătă
10 septembrie
1988
8 pagini
4 lei

Proletari din toate țările, uniți-vă!



Luceafărul

Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

ORA ȘCOLII

În ziua de septembrie are o zi cu semnificație aparte. 15 septembrie, ziua când se deschide anul de învățământ, un An Nou, de fiecare dată un An Nou al școlii, ora când această instituție fundamentală din viața națiunii noastre îl cheamă sub cupola ei, fărâșită din vis și muncă, din permanență sete de cunoaștere pe toți cei care îi aparțin, de la copiii care ating cu înfinită emoție fila abecedarului, până la studenții ultimului an, aceia care, peste foarte puțin timp, vor purta marea răspundere a unei profesii. Ora școlii care nu înseamnă, nu poate să însemne un început sub semnul absolutului, ci o continuare firească, la treaptă superioară, a unui proces permanent, complex, așezat sub semnul formării multilaterale. În România contemporană care trăiește o epocă a celor mai mărețe împliniri din istoria sa milenară, școala ca factor de educație națională, tinăra generație definită prin însuși Programul Partidului Comunist Român drept „viitorul însuși al națiunii noastre socialiste”, se bucură de condiții minunate, rod al unei politici consecvente de esență profund umanistă al cărei ctitor și arhitect, secretar general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acordă învâlmintului un rol de prim ordin. Un adevăr probat cu strălucire de dezvoltarea și diversificarea învățământului românesc de toate gradele, de mile de edificii noi, moderne, de legarea școlii de viața, școlii conferindu-i-se statutul de nucleu viu, aflat în permanență în intimitatea procesului de făurire a patriei prezentului și viitorului. În îndrumarea directă a acestui domeniu, strâns legat de acelea ale științei și culturii, se remarcă cu deosebită pregnanță activitatea de înaltă competență și dăruire revoluționară a tovarășei academienei doctor inginer Elena Ceaușescu, a cărei contribuție esențială se concretizează prin elaborarea și desfășurarea practică a unor programe complexe care fac învățământul românesc deplin competitiv pe plan mondial.

Septembrie, ora școlii. Adică, un prag ce se cere trecut de fiecare copil, de fiecare tânăr cu sentimentul curat al iubirii pentru patria ce așteaptă de la fiii săi împliniri pe măsura speranțelor investite în ei. Pentru că, astăzi, școala nu înseamnă nici pe departe acumularea mecanică a unor cunoștințe, progătirea mecanică în perspectiva unui scop îngust al „cu-

săriti” pe scara socială. Ea trebuie înaintea de orice să formeze conștiințe, să stimuleze formarea unui orizont cultural larg, capabil să dea tinărului puterea de a înțelege sensurile majore ale lumii în care trăiește.

Sublinia cu deosebită limpezime tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Consfățuirea de lucru cu activii și cadrele de bază din domeniul muncii organizatorice de partid și politic-ideologic: „Un om cu o slavă culturală, ignoranț și în a o at, va fi întotdeauna domnat de bigotism, de misticism, de tot felul de prejudecăți. Un asemenea om va fi întotdeauna pradă influențelor retrograde, șovinismului, naționalismului, rasismului și alor influențe reacționare și va putea ușor să devină un instrument al celor mai reacționare curenturi imperialiste, mergând cîteodată pînă la înșelăciunile trădăreașe ale poporului său. Un asemenea om, fără îndoială, nu poate înțelege sensul evenimentelor, al schimbărilor, nu poate ține pasul cu mersul revoluționar înaintea al măcelor, al popoarelor! Și un asemenea om nu poate fi niciodată cu adevărat liber!”

Orizon: cultural și relație, fantezie, iată, așadar, o relație formulată cu exorțarea nara limpezime și în forța de sugestie de secretarul general al partidului nostru, cu imediată trimitere la rostul școlii, la impactul pe care cultura adevărată, hrănită din marile tradiții ale poporului român, asumându-și și deopotrivă noile valori ale prezentului, trebuie să-l aibă în conștiință a tinere generații a patriei.

Pasiunea cunoașterii, stimularea spiritului creator, așezarea tuturor conviețuitorilor și calității care de deosebesc personalitatea omului nu sub semnul supremului sentiment al iubirii de patrie — aceeași s.n. coordonatele acțiunii formative a școlii, dar și liniile de conduită individuală pentru fiecare dintre cei care învață și muncesc în amfiteatrele țării.

Sepembrie, intrare în anul impus rodirii. Al rodirii de acum, dar și al celei viitoare. Ora școlii, clipă de răspundere gravă, dar și lumină înaltă izvorâtă din pagina cărților. An Nou al școlii românești, când gîndul nostru, al tuturor, toate urările de succes și împlinire se îndreaptă către elevii și s'udenii patriei, către dascălii lor! Cu veșnică de deviza a Almei Mater: Ci us, al iu, forius!

Lucafeărul



ÎNALTA SOLIE

Săptămîna această, cronică internațională a României socialiste a înregistrat un nou eveniment care pune în lumină marea prestigiu de care se bucură în întreaga lume politica de pace și colaborare a patriei noastre, strălucita personalitate a președintelui Nicolae Ceaușescu. Înalta solie purtată pe pămîntul Africii de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, oferă o nouă și elocventă imagine a demersului românesc pentru edificarea unei lumi în care încrederea în pace și cooperare, respectul reciproc, recunoașterea dreptului sacru al fiecărui popor de a-și fărui în independență și suveranitate destinul propriu, să înlocuiască pentru totdeauna dreptul forței, nimicitoarea cursă a inarmărilor, inechitățile de ordin economic sau politic. Vizita oficială de prietenie în Republica Kenya, precum și aceea în Republica Unită Tanzania constituie din acest punct de vedere momente hotărîtoare pentru amplificarea conlucrării dintre România și țările vizitate, în plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte sectoare de interes comun, o contribuție concretă la cauza păcii, înțelegerii și cooperării dintre națiuni.

ÎN SPIRITUL TEZELOR PENTRU PLENARA C.C. AL P.C.R. Accesibilitatea creației

aspune despre un text că este accesibil (sau inaccesibil) echivalează — în lipsa unor informații sau presupuziții — cu a spune despre o localitate accesibilitatea nu se poate aprecia decît în cadrul unui sistem de referință. Astăzi, cînd omul dispune de tot mai puțin timp în raport cu tot mai numeroasele sollicitări informaționale, problema eficientei comunicării se pune mai acut ca oricînd. În spiritul tezelor și orientărilor expuse în Tezele pentru Plenara C.C. al P.C.R., rolul cărții, al presei și al celorlalte mijloace de largă difuzare a informației trebuie privit în strînsă legătură cu posibilitățile efective de optimizare a procesului comunicational.

Ne interesează aici, așadar, accesibilitatea textelor. Definită ca „raport între operă și receptor, respectiv între nivelul de codificare al operei și nivelul de educație și formare estetică al contemplatorului” (V. E. Mașea) sau ca „putința, cîștință a receptorilor de a străbuc distanța mersului mai mare dintre semnificanțul

și semnificația comunicate de emițător” (H. Waid), accesibilitatea este analizată cu precizie în contextul comunicării artistice. Sînt formulate întregi și critice privitoare la inaccesibilitatea unor texte non-estetice, critice esențiale prin formule ca: „logoree înnețgîtoară”, „anarhie semantică”, „lingoaj bombastic, de nențeleș”, etc. Ne întrebăm de unde provine „ceasta”, mai mult sau mai puțin densă, a incomunicabilității, preluînd, oarecum, abuziv, metafora prin care unii analiști occidentali măchează pragul dintre lizibilitate și ilizibilitate, „indicele de ceață” („fog index”, „index de ouillard”). Nici lizibilitatea (calculabilă prin formulele lui Flesch sau Gunning, după lungimea frazelor și a cuvintelor, uneori și după un coeficient de „înțeles amănunțit”) nici gramaticalitatea nu garantează însă accesibilitatea eficientă sau optimă a unui mesaj de la sursă la destinatar, vom observa că nici pe-

Mihai Niculescu

Continuare în pag. a 7-a

Drag de toamnă

me drag de toamnă, nespusa sîmbucă a paiei de racoare scaniană cu sulicuri, albe, aurioase a pure, a mere, a prune opănuite, măsoare a vie și-a drum de țară, miroase a trînză de pop, burzoasă a cîmpie de soarelă. A vară proaspătă, a ceară de parcaș, a cerneală tipografică, uniformă și gata. Cătelea, eșențial. Cîntă cu acuratețe care sînt adăa nigre vopsele îngrate cîmînt, încă nu s-au dînat în apă, încă nu s-au împrăștiat pe foaia cea albă, încă nu s-au îndrăgostit. Totul își așteaptă liniștită clipa începutului. Acel 15 septembrie și căteșle, și fereastră pe care-o să cadă trînză gîlbui și melancolică pînă și titlul primei compuneri, cîntă sîmbucă. Vine și toamna. Vine și toamna.

Mi-e drag de toamnă înfîcșă aduce cu sine mereu același simbol simplu, la îndemînă, nespuse de ferice. Copiii noștri mai fac un pas pe drumul acesta, și devin: copiii noștri îl învață pe a mic și pe a mare, pe unu și cu unu fafă, copiii noștri îl citeșe pe Craangă, rezolvă exerciții de algebra și problemele cu eternele trenuri care pleacă din punctul A spre punctul B cu celebra viteză v mic, amintîndu-ne trem-

diabil pe emoționanța altele, și ea călătorește în țara minunilor. Copil noștr, mîna la rîndu-l, copil copioș noștr merge să găsim, copil țării copioș, ucenic, ucenic, ucenic, nespuse de strîns se întorcă și se dîna.

Cănașă alba, cravată roșie cu iricolor, insig-nificat sărbătorit, rîndu-l, urapeli învîntă și vine, se ridică pe oșare, sînt, sînt, sînt e lumina emiole bucurată. Sînt e oșă, sînt în această sarvatoare a suietului nostru veșnic marșogiu, copil cîntă o emiole mereu împrăștiată. Doi egaleți sărbătorit, mîsoș, cu dîna gîndu dînt-o povese terinecă trădă împrăștiat: sînt și ei emiole, rîndu-l, amintire acor eg-ni-lei cînt romu de copînt, pierduți, cutuși, subiect de emiole, oferii drept sînt al iubirii!

Mi-e drag de toamnă și de-ncepul de soarelă altele și inerea la fel, mi-e drag drumul fiecărui copil spre învîntură așa cum mă emoționează și azi cei șase kilometri pe care-i facea trînză mîș, copilă fiind, din satul ei, pînă la soarelă. Drumul poeziei druma de cravată țesit cu vise și melancolie, țesută de adolescență cu pietre fluturătoare în vînt, servietă de student la engleză cu ochii ca țarba, țarși și țarși, din nou, totul se repetă stropit cu emiole tineretii fără bătrînețe și-a vîștii fără de moarte.

Mi-e drag de toamnă, nespusa sîmbucă a acestui septembrie seamănă cu sufletul meu îndrăgostit, mîna mea tremură pe hîrtie un cuvînt de dragoste: să vă fie cu noroc și acest an școlar, vol, dragilor, toți cei care acum vă îndreptați către soarelă să învațați, să-l învațați și spirala de mînt și inimă a acestui patrii depline să fie, să fie mereu... Luminosă întruchipare.

Cleopatra Lorințu

PROFIL

Critică și poezie

teoretician, critic literar și poetă. Irina Mavrodin a ajuns într-un punct de unde poate socoti că a elaborat principiile unui sistem de lectură și interpretare cu evidente note originale și de asemenea un discurs liric propriu. Anvergura și profunzimea întreg spațiului literar constituie însă o problemă deschisă, cu atât mai mult cu cît este în „facere”, în împlinire și complinire.

În ipostaza de critic, mai bine spus și pentru a fi în spiritul demersului său, de poetician și poetician, Irina Mavrodin este autoarea unui considerabil număr de studii și eseuri („Spațiul continuu”, 1972, „Romanul poetic”, 1977, „Foucault. Praxis și metodă”, 1981, „Modernii, precursori ai elastiilor”, 1981. „Poetică și poezie”, 1982, „Senz-dhal — Scriitură și cunoaștere”, 1985, „Senz-

Continuare în pag. a 6-a

In pagina a 3-a

SCRIITORII
VORBESC DESPRE
PATRIE
EROII CĂRȚILOR CE VIN
reportaj de Irimia Gotu

Și pe umeri
luceferi...

te văd venind, nu știu de unde și-ți simt în deparare pașii, îi aud, ce ciuda, cu înr-o menses, reverberată amforă. O amforă a triseilor, a nosăgiilor, a unui dor pe care l-oș amina dor care mă învîntă și mă îngenuche. Simindu-te în apropiere, mîreșma ta mă potrunde și sint amei ca de o femeie și carnea mea suride odăic cu văzduhul care, și ei, te simte și te odumce. Chiar dacă marea mă mă cheamă ancesorilor, întregi acum în grădina, luînd acest măr, rotund și copt, gustînd din prunele înrouate, te simt prezent, fruct rotund ca o lacrimă.

Via cu struguri ei plini de lumină, de viitoare lumini lichide, ești tot tu, deși nu ești încă aici, linga mine. Pădurea rugine și liniștită îți șoptește că în curînd vei sosi.

Te presimț în zborul nostalgic al cocorilor, în răsăritul și apusul lunii. Stele se întunecă ușor cînd îți văd de acolo, de sus, brațele dezgoliole. Așteptîndu-te am și trimis calui pe care-l știți să aducă din văi, din sate și munți dragostea ca să-ți pot dărui într-o amforă care să-ți semene. Și-ți voi mai dărui, ca în vechile noastre icioane, soarele în piept, luna în spate și pe umeri îți voi așeza luceferi. Te simt în preajmă și-ți aud răsufierea. Și te aștept sălbăticiune albastră, Toamnă!

Vasile Rebreanu

CONTEMPORANII NOȘTRI

PLEDOARIE PENTRU RE-UNIVERSALIZAREA OMULUI...

Prezentă publică a profesorului Edgar Papu a fost totdeauna discretă. Totdeauna însă, grație paginii tipărite, ameli cărți care este Edgar Papu a devenit remarcabilă. Remarcabilă în aceea că prezintă editorială ritmică, modernizată în aproape douăzeci de volume, cărțile îi se adună numeroase fragmente rîndu-l în perioade, prefețe și traduceri masive. O astfel de remarcă filozofică (de germanist și italianist, dublat de o fel de serioasă preferință literară) prezintă editorială ritmică, modernizată în aproape douăzeci de volume, cărțile îi se adună numeroase fragmente rîndu-l în perioade, prefețe și traduceri masive. O astfel de remarcă filozofică (de germanist și italianist, dublat de o fel de serioasă preferință literară) prezintă editorială ritmică, modernizată în aproape douăzeci de volume, cărțile îi se adună numeroase fragmente rîndu-l în perioade, prefețe și traduceri masive.

mentele unui comparatist avizat, sprijinit pe strategii complexe — cu urcșuri și coborîri — iscodind cuvintele uitate, dezarticulind conotațiile obosite, urmărind sistematic arhetipurile, originea și migrațiunea impulsurilor iradiante. Fenomenul renaștenist îl preocupă, așadar, ca expresie amplificată a umanismului antic — în cadre sociale, psihice și culturale noi, cu o nouă viziune a monumentalului. Scriind deci despre „Giordano Bruno (Viața și opera)” — cercetătorul dialoga, totodată, cu Platon și Democrit, cu Heraclit și ceilalți. La douăzeci și opt de ani, un alt volum, „Răspintii — forme de viață și cultură”, anticipa orientarea spre forme, structuri și stiluri ca întruchipări ale unui mobilism etern, care-și acordă, ciclic, momente de cristalizare. Poziția observatorului din „Călătoriile Renașterii și noi structuri literare” (1967) repunea în chestiune mai vechile constatări ale unui Jacob Burckhardt din „Ci-

Constantin Ciopraga

Continuare în pag. a 6-a

Rebreanu nu este un autor comun, un autor care în lupta cu ordinea trebuincioasă creației admite să se instrăineze de sine. Jurnalul îl descoperă drept un spirit dăruit total universului cu care se identifică. Dăruit pînă la suferință, pînă la sacrificiu. Aș zice un spirit „geometric”: de o parte universul său minunilor de cuvinte, de partea cealaltă universul extern în care se integrează, umanizîndu-l prin disto-

„Îngroparea” lui Rebreanu în lumea romanelor lui antologice Ion, Pădurea spinuzatilor, Răseala are un substrat liric.

Scriitorul recurge, ca să edifice discursul, la un umanism răsturnat. Este atroz în tratarea subiectelor pentru că el investeste realismul cu acel comandament esențial al neîntîmpării. O neîntîmpare convergență cu statutul creației sormonit în demonia realului. Ideea-forță la Rebreanu constă în deceluirea destinelor potrivite cu un număr de situații motrice, situații capitale. Gestul lui Ion de a sărui pămîntul nu este accidental. El conștă o dorință personală să intre în țesătura evenimentelor verosimile. Apareră urmei, întru înțelegerea marea datelor personalului cu setea lui de a se infățisa în postura celui care are de-acum înlocu o rost, pe care pămîntul îl înstăpînește între oameni înstăriti din sat. Nu este un fapt poetic acest sărui al brazii. Mai degrabă este un gest de slăbiciune. La săvîrșirea sa lui parli-pă o înțelegere funestă a omeneșului, cu rădăcini într-un mod de viață ce silicitește psihologia îngenuă, o transformă în ceva împur, traumatizant.

Semnalul se cuvine perceput și alfel: Rebreanu fuge de definiții metafizice. Ion se propune cititorului ca produsul prin excelență al fărâșului alterat chiar de simbolul cu care se identifică. La nivelul lui de comportament frust nu mai pot să fi pur, dacă ai intrat în contact cu ispită avuției. A ceda la acest capitol compromite criteriile temperate de propria radicalitate a pasiunii. Rămîne un ins posesiv, incrincentat. O altă reacție nu ar mai coresponde cu strategia existenței ce se revendică din acte violente. Se vede că tot ce revendică Ion, demitate socială, bogăție, etc. nu se obține decît umilind femeia ce îi devine soție, secătînd fondul său drept de orice urmă de moralitate.

Realismul lui Liviu Rebreanu nu se declară oșil idealismului sterp. Rezonanța ce degajă adevărul atroc al viziunii romanescului înscrie rez-volta sârăciei printre stările de soc. Rolul lor coagulant respate atît în Pădurea spinuzatilor cît și în Răseala. Caracterul repetitiv prin care se aprofundează existențial transcende agresivitatea în sine. Întoarcerea la ipostaze violente și simblice devine astfel expresia credinței într-un realism naturalistic, mediere între suma observațiilor minuțioase și concluzia eminemente inconfortabilă — spre care conduc observațiile antilrice, imposibil de escamotat.

Intenționalitatea fiind critică, obiectivitatea domină restul. Avem întru totul acel acord în-tre materialitatea artistică și unealta explicativă. Naturalismul structural se vede modelat de un realism originar, axat pe abilități. Cine ar percepe doar o experiență asemălată în inclinația lui Ion de a se autodistruge ar greși. Căci

Paul Dugneanu

Continuare în pag. a 7-a

Henri Zalis

Continuare în pag. a 7-a

ION D. SIRBU: «Dansul ursului»



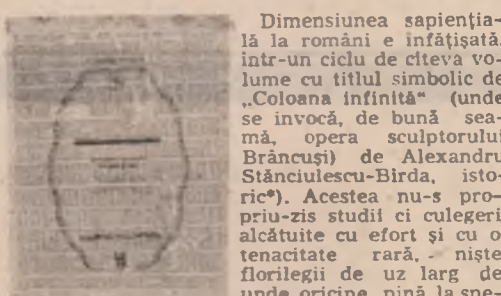
Care este tradiția scriitorilor români în materie de literatură animalieră? Enumerarea ar trebui să înceapă...

Este o tradiție deosebită, care se întinde pe o perioadă de timp foarte lungă...

Asia, ce fac cu ei populațiile Aino sau cele din Sibir. Din care se întinde pe cerul nopții se încheagă un portret al ursului...

EDIȚII

«COLOANA INFINITĂ»



Dimensiunea sapiențială la români e înfățișată, într-un ciclu de câteva volume cu titlul simbolic de «Coloana Infinită»...

ATITUDINI

Despre critica literară

Cea mai nobilă opinie pe care o cunosc despre critica literară este transformarea ei în artă. «A zece muză», cum i s-a mai spus...

Spectaculos, însă, într-un articol al lui N. Manolescu («Publicistica lui Aderca», «România Literară» nr. 34/88)...

STUDII

O VATRĂ DE CULTURĂ

Printre numeroasele «fări» medievale în cuprinsul cărora s-a plămădit poporul român, creștin și cele mai vechi structuri social-politice de viață statală...

COMPENDIU

A IV-A EDIȚIE A CONCURSULUI DE DEBUT pentru poezie a Editurii Eminescu are drept rezultat editorial o carte intitulată 13 poezii...

soluție despre Surse ale fantasticei în proza românească. Pagina de critică atestă într-adevăr vocația autoarei și justifică regretul care a dus la întocmirea acestei cărți...

nescu, 1988). Cartea se ocupă de proza românească și mai ales de scriitorii consacrați. clasiicii literaturii române în primul rând...

„Anuarul de folclor”

Reunite într-un singur volum, au apărut de curind numerele V-VII ale Anuarului de folclor al Universității din Cluj-Napoca...

IN SPIRITUL TEZELOR PENTRU PLENARA C.C. AL P.C.R.

SCRITORII VORBESC DESPRE PATRIE

EROII CĂRȚILOR CE VIN

Cei mulți, care construiesc...

Mările frământări sociale n-au ocolit niciodată urbea Craiovei. Și nu numai că nu au ocolit-o, dar în drumul ascendent de furtună a orașului socialist de astăzi, estetica Craiovei s-a zbatut plăind grele jertfe de sine. În secole de frământări, unele rămase scrise, altele intrând în acea pagină nescrișă ce se cheamă memoria vie a generațiilor. Am apelat și la documente și la această memorie vie a generațiilor.

Craiova, cindva oraș fără lună, și fără apă, a intrat în istorie prin strălucirea dezarmantă a unei luxurii împusă de marii moșieri și de marii negustori autohtoni sau de alurea, a intrat în judecata istoriei avind emblema unui oraș izolat în prejudecăți de castă, prizonier dorințelor și spaimelor proocii indeletnicirii negustorești. Paradoxal, această luxurie împinsă până la fetișism și până la falsificarea și ruinarea datelor fundamentale existențiale încadrate în obșrie și opisuri, în demnități și omenia răbdării, nu a reușit să domolească lupta celor vitregii de soartă în viață și semnalată în posteritate ca adevărați făturai ai urbei.

În 1893 o însemnare a condițiilor de viață și trai ale celor mulți este edificatoare: „Atelierele care serveau și de cameră de culcare pentru lucrătorii orașului erau în condiții oribile, virite pe sub scări, lipsite aproape de tot de lumină și de aer, în mare parte fără pardoseală. Cum este cu puțință să fie locuite de ființe omenești?”

Este adevărat că de două ori, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, se cutremură orinduirea fanariotă și moșieresc-feudală. În 1821, Tudor Vladimirescu, cunoscut mare fiu al Olteniei, ridică steagul intru revendicarea socială și națională. De la Pades, glasul lui Tudor răsună profetic: „Am hotărât din cer dintul semn de bun patriot intru-acest război, să pămînt românesc intru care am strămoșească naștere și să cirmuiesc pre toi cei care ce au arme din partea a tot norodului, săre zdrobire și încetarea oricărui jaf și nedreptate ce ai cercat pînă acum din partea obilăduitorilor domni ce au stăut, care intru desvîrșită nevoimostivire aflîndu-să, au aplicat oricui chipuri de mijloace sau indeletniciri și v-au sput singele aducindu-vă intru-aceasta mare dărăpănare și proasta stare în care vă aflați”.

La numai 27 de ani, la Craiova, multimea țesă, cuprinsă de mare entuziasm, să asculte Proclamația ce fusese citită la Islaz. Orașul trăi intens febra marilor evenimente simțind în piept virful aprinselor cuvinte ale lui Bălcescu. În exil, scriind despre marele ban al Craiovei, devenit domn de faimă europeană, Bălcescu însera pentru eternitate soarta celor umili, necăjiți și fără pline, contemporani cu el: „Ei însăși se ridicară în numele patriei, pentru diada trăiră, munciră, suferință și muriră”.

În 1859 la Craiova, ca și la București și Iași, se incense Hora Unirii. De-a lungul acestui secol zbuciumat orășenii plătesc tribut omenic de suferință și jertfe. Marile bucurii se plămădesc îndelung, aidoma păsării Phoenix orașul tresălită fără moarte din jugul unui destin absurd.

Constiința muncitorească, singura ce avea să dea adevărată strălucire a orașului, începe să se dezvoltă oarecînd de-a doua jumătate a secolului. Prelungindu-se libertatea socială și națională, socialistii români afirmă, încă din 1889, la Craiova, intr-un editorial apărut în „Glasul țărănului”, crezul lor, astfel vizualizat: „socialismul este suma tuturor idealurilor frumuse și salutare, care se poate clădi fericirea neamului românesc”.

Al doilea război mondial adusese cu el foamete, lipsa apei și a curentului electric, lipsa locuințelor, lipsa utilitatilor și a brațelor de muncă.

Vieții cumplite au trecut peste urbea Craiovei. Dar viața s-a ținut drept și-a ținut piept și-aici a rămas. Ca trestia s-a îndoit sub vînt dar nu s-a rupt.

Lacrimi?!

Craiova n-a crezut niciodată în lacrimi. Aidoma păsării Phoenix a renașcut mereu și mereu din propria cenușă.

Imaginea viitorului

25 Iulie 1946. Ne apropiam să sărbătorim anul doi al revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă. Era, acel an, un an de cumplită sărăcie și foamete, un an de încordare, de bărbătească încordare, de luptă cu ziua, cu ceasul, încrederea într-o zi mai bună se măsura în secunde, atât de mari erau indolițiile, lipsurile și nevoile...

Si atunci, în acel Iulie, atât de fierbinte, în care grîul se pirjolise în lan, mărindu-ne și mai mult spaimele și indolițiile, la un miting, înfășărat care a făcut ca întreaga suflare a Craiovei și a Olteniei întregi să tresalte, un tânăr de 28 de ani, reprezentant de frunte al Partidului Comunist, a luat cuvîntul: „Noi, comunistii, dorim ca din Oltenia lui Tudor Vladimirescu sărăciată și inapoiată, pînă acum, datorită jugului moșieresc, să facem o Oltenie bogată, cu industria și agricultură puternică. Noi dorim ca din Craiova, cetate a banului și a opresiunii, cum era în trecut, să facem o cetate a muncii, a culturii și științei în Oltenia”.

Cel ce semăna aceste cuvinte, acel tânăr și vibrant militant al partidului, pe atunci conducătorul organizației regionale Oltenia a P.C.R., se numea Nicolae Ceaușescu, cititorul și cirmutorul României de azi.

Pe acest tânăr Oltenia plugarilor și muncitorilor îl cunosteau, îl cunosteau fiindcă era dintre ai lor, născut și crescut într-o comună, și într-o casă de pluzari olteni, așezată nu departe de malurile Oltului, ritu intrat definitiv în constiința tuturor românilor ca înscrisul național, ca simbol al luptei de păstrare și neatințare a ființei și a trupului neamului. Era revoluționar care, la numai 16 ani, la un an după ce fusese cunoscut în conducerea Comitetului Național Antifascist Român, venise la Craiova, aducînd cu el protestul muncitorilor bucureșteni la procesul înscenat luptătorilor petrolști și cefiferiști. Tânărul unime atunci lumea Craiovei prin curajul său, prin modul cum știuse să catalizeze protestele tuturor celor bătuți de soartă, în sprînjul tovarășilor săi de luptă, aflați pe banca acuzatilor.

Era același neclintit luptător care, trei ani mai târziu, în 1936, la Brașov, ca principal inculpat, în procesul intentat comunistilor, avea să facă din cuvîntul său un aspru rechizitoriu opresiunii, prefigurînd prin clarviziune și forță vizionară zile mai bune pentru toți românii. Era cel care, militant al partidului în conducerea Uniunii Tineretului Comunist, cutreierase marile centre muncitorești, ducînd cu el încredere, limpezind constiințele, unindu-le,

făcînd să renască cu deosebită forță puternicul front de luptă împotriva exploatarei, a desvîlmului, a atentatelor la independența patriei.

Era acela care, evadînd din închisoarea și exilul, ca organizator de frunte al rezistenței, în 1938 transformase cel puțin de 1 mil. și muncitorilor Capitalăi, într-o mare manifestare populară, cea mai mare a Europei acelei vremi împotriva fascizării și a barbariei războiului, a răzmeriilor unor interese străine de vremea ei.

Era acela care, întemnițat în lagărul de la Tg. Jiu, se ilustrase ca și mare învingătorul zidurilor ale închisorilor de la Doftana, Jilava, Văcărești și Caransebeș, ca organizator și strălucit comandant al rezistenței, al transformării lagărelor de teroare și ortodoxă, în teribile bătănie ale luptei revoluționare.

Era acela care, evadînd din închisoarea, își dăduse toate energiile pregătirii marșului politic de la 23 August. Eliberarea fiindcă de baricadele clarviziunii politice, identificîndu-se cu masele, mobilizîndu-le, înscrisînd pe steagul partidului și al patriei, cumulea dintr-un mîntu liber ce alba se naște.

Pe acest tânăr, în acele zile fierbînti din Iulie 1946, Craiova îl ascultase, credea în cutarena visurilor sale.

Si atunci, în inima bătrînii și alții de încercate urbe a Craiovei a răsunat fierbîntele mesaj de îmbărbătare și luptă: „Totul pentru revoluție, zile și nopți, luni și luni, vînt și țesut, trecînd peste neajunsuri, neobișnuită, s-au refăcut rețeaua electrică, rețeaua de apă și canalizare, atelierele. Societatea și romanticismul — iată acele două dimensiuni de care urca atunci seva încrederii noastre.

Atelierele C.F.R., au început să își deschidă porțile. La 1 septembrie 1949, se puneau piatra de temelie a lui „Electropreț” — uzina care avea să devină în anul cetatei Electromecanicii românești.

Să ne amintim apoi, cu adîncă emoție, vara fierbîntă a unui an de început de secol și-a deschis lucrările Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

De la București la Craiova, ca de altfel, căre tot cuprinsul țării a răsunat, prin glasul tovarășului Nicolae Ceaușescu, vremea Patriei românești, consemnînd anul Unu al Renașterii noastre naționale.

Problema deciziei este esențială...

„Problema deciziei este esențială în apropierea destinului nostru, spune inginerul Ion Voiculescu, primarul municipiului. Ne aflăm în fata marelui decizii care să dărească Craiovei, să distingă clar magistralele centrului civic, cartierele rezidențiale. Ceea ce văd este în folosință de 80 la sută realizat, finisat, dat în producție. Aici în aceste blocuri trăiesc oameni, rid în soare copii, pe aceste platforme industriale se făuresc bunuri materiale, pe această magistrală care taie orașul, de la un capăt la altul, circula tramvaulul...”

Spunem, își reia firul gîndurilor primarul, că în epoca noastră atât de complexă, de multilaterală înforie a personalității umane, problema deciziei este esențială, în devenirea noastră, contribuția întimplării sau a unui determinism este mai degrabă paleatoare, sigură și revoloare fiind o voință personală desfășurată pe fondul larg al unei opțiuni de mare respirație.

În destinul Craiovei, destin prefigurată odată cu tara la cel de al IX-lea Congres al partidului se reintlinesc în chip armonios și definitiv.



toriu, așa spune, dorința acestei străvechi vetre de cultură și civilizație cu luciditatea actului politic atât de strălucit formulat de secretarul general al partidului nostru, privind repartizarea științifică a forțelor de producție și dezvoltarea echilibrată, armonioasă a tuturor zonelor țării.

În anii de glorie ce au urmat Congresului al IX-lea, anii istoricelor Congrese ale devenirii în fapte, Craiova a beneficiat de investiții în valoare de peste 67 miliarde lei, investiții ce au condus la apariția unor ramuri industriale de vîrf și de frontieră. Craiova reprezintă astăzi 22 la sută din producția industrială a patriei, sau extrapolînd și nominalizînd pe produse, cele 23 unități industriale republicane realizează 68,9 din producția de locomotive electrice și Diesel electrice, 62,9 din cea de transformare și 29,6 din cea de motoare electrice, 28,6 din producția de energie electrică pe bază de cărbune, 15,8 din producția de îngrășăminte chimice, 12,5 uleturi comestibile, 15,7 din producția de autoturisme... Practic, numai nave maritime și fluviale nu construim la Craiova...

As dori să subliniez că orgolioasă competență oltenescă semnează prezent și la captiul produs de vîrf ale tehnicii contemporane. Cum se numesc la Craiova aceste produse de vîrf? Echipamente energetice pentru centrale nucleare-electrice, întreprinderi de înaltă tensiune în mediu de hexaclorură de sulf, utilaje tehnologice pentru industria metalurgică, masini unelte de prelucrat prin așchiere cu comandă numerică care, prin produsele de mari dimensiuni realizate, se constituie în unicate pe plan european și mondial, în fine, și nu epuizînd



Nu prin ceea ce consumăm, ci prin ceea ce lăsăm, rămînem...

lanza și fericiți enumerare de performanțe tehnice, catalizatori și produse chimice de mare puritate, solicitate pe mai toate meridianele lumii civilizate. Se aplică pe platforme industriale o serie de tehnologii de mare eficiență în scopul valorificării superioare a materialelor prime, materialelor și combustibililor, a energiei, diferențierea pieselor marcate și sortarea prin vibrații, utilizarea energiei la fabricarea rotoarelor electrice, a microprocesorilor în industria chimică, utilizarea tehnicii vîntului pentru ambalarea produselor alimentare...

Vă trebul să încredințăm să primim dincolo de aceste performanțe sintetizate prin cifre și tehnologii de vîrf care, prin ele însele spun enorm, dar nu spun și totul. Si cred că aici începe marea deveniri noastre. Fiindcă cifre și tehnologii de vîrf se pot lăsa și se întinesc, firesc, oriunde în lumea noastră contemporană, cuprînd de febra și feama înnoitorilor. Nu este de încredințat însele, se realizează mai mult odată umană odată să se apropie, intru interval istoric atât de scurt, capacitatea de a transmite și de evident și spectacular succuribile științei și tehnicii, făcînd din ele așeze pasnice ale înfăptuirii umane multilaterale. Fiindcă dincolo de cifre și tehnologii își face loc întrebarea acută și așa urme, fundamentală: cui folosesc aceste invenții? Unui număr restrîns sau tuturor oamenilor?!

Ca peste tot cuprinsul patriei socialiste și la Craiova problema inimilor noastre este și înforie, ocazită de o grijă părintească deosebită, — copii!

Craiova este, într-adevăr, un oraș al copiilor și al tinerilor. Pentru ei s-au ridicat creșe, grădinițe, școli, licee... Cei mai buni dintre cei mai buni, devenind tineri, îmbrățișează mesele părinților, își desvîrșesc studiile într-o frumoasă și primitoare Alma Mater a Craiovei.

Sigur, și aici, la Craiova, se resimte, cu adevărat profund și multilateral, caldă și neprecupețita veghe a ilustrului savant de largă recunoaștere internațională, tovarăș academician doctor inginer Elena Ceaușescu, aceea care și-a legat, cu nestramută convingere și aleasă menire numele și întreaga sa viață de înflorirea învățămîntului și științei românești, de promovarea a inteligenței românești în rîndul marilor intelectuali și valori ale lumii contemporane.

Omăgînd prin fapte această strălucită personalitate a patriei, învățămîntul craiovean și-a apropiat, în ultimii patru ani consecutiv, un succes rivnit, și care este pe deplin edificator: locul I pe tară în întrecerea socială.

Cînd copiii sînt sănătoși și frumoși, și toi copiii lumii sînt cu adevărat frumoși, cînd ei învață să devină și devin sub ochii noștri oameni adevărați, există oare o bucurie mai mare pentru a justifica și încorona o viață de mai?!

La viața unui mare oraș renovarea urbană este un proces firesc și necesar. În concepția secretarului general, păstrarea vechilor vaduri de civilizație reclamă un complex de măsuri destinate a-i asigura integrarea ca factor activ în contemporaneitate. Concepția este novatoare și de mare interes urbanistic și arhitectural. Ea pornește de la ideea extraordinară de generoasă înscrisă în datele ființei noastre naționale: pentru ce și pentru cine construim? Aici se implică geopolitica prezentului, dar, mai ales, viitorul.

O deosebită grijă s-a manifestat din partea edililor și aici, în această direcție esențială a devenirii Craiovei. Conservarea unor zone întregi din oraș, nu implică restaurările, a dotărilor edificare și a adaptării construcțiilor la noi funcțiuni, a solicitat un sever examen de selectare a unor construcții cu valoare istorică și artistică deosebită, ce urmează să fie elemente de agrementare a unor ansambluri raticale deosebite, cu o arhitectură modernă. Monumentele și ansamblurile arhitecturale existente în zestre edificare a Craiovei vor avea astfel menirea să se integreze în viața economică și socială a orașului, transformîndu-se în factori activi ai vieții contemporane la cota de ideal a propriilor noastre vederi despre viitor.

Unul dintre cele mai interesante detalii de sistematizare a Craiovei de azi prie care se urmărește a se pune în valoare vechiul vad al Craiovei, este cel cuprins în zona străzilor Maxim Gorki, Matei Basarab, Cimpia Islaz, Piața Veche, punct de formare a mai vechii vetre, și unde sînt concentrate vestigiile importante ale trecutului. Acest detaliu de sistematizare are în vedere integrarea ruinelor Hanului Horez, a Hanului Putureanu, fîntina Purcarului, Casa Băneli, într-un ansamblu modern cu realizarea unui lapidarium, unde se vor expune elemente de arhitectură recuperată.

Pe planșetele arhitecturii, asadar, trecutul, revigorat, integrat în viziunea unitară, complexă a unei schițe de sistematizare, alomblu acestuia fiind reintegrat pe coordonatele constante și esențiale ale receptorii moderne a fenomenului urban.

Dar prezentul, viitorul? I o simplă cifră de genare statistică spune că în perioada 1965—1988, Craiova a construit peste 80.000 de apartamente, constituite în mari ansambluri urbanistice, care au făcut ca orașul, celebru cindva prin mahalalele sale, să devină celebru prin lipsa acestora. Fiindcă, azi, orașul coboară

într-un ritm de dezvoltare care depășește orice precedent. Într-o perioadă de numai 20 de ani, orașul și-a mărit suprafața de locuit cu aproape două ori, iar numărul locuitorilor a crescut cu peste 50%. Acest ritm de dezvoltare este rezultatul unei politici urbanistice care a avut în vedere nu numai să rezolve problema locuințelor, ci și să creeze un mediu de viață sănătos și plăcut. Pentru aceasta, s-a acordat o atenție deosebită amenajării spațiilor verzi și a parcurilor. În prezent, Craiova are peste 100 de parcuri și grădini, ceea ce reprezintă o rată de dotare cu spații verzi foarte ridicată pentru un oraș de dimensiunile și populația Craiovei.

Un alt aspect important al dezvoltării urbane este construirea de noi cartiere rezidențiale. Acestea sunt amenajate în conformitate cu cerințele moderne de locuință, avînd în vedere nu numai confortul și funcționalitatea, ci și aspectul estetic și integrarea în mediul înconjurător. În acest scop, s-a acordat o atenție deosebită arhitecturii și amenajării spațiilor verzi din aceste cartiere.

În concluzie, Craiova este un oraș în plină dezvoltare, care a reușit să integreze în viața sa modernă elemente de valoare istorică și culturală. Acest lucru este rezultatul unei politici urbanistice care a avut în vedere nu numai să rezolve problema locuințelor, ci și să creeze un mediu de viață sănătos și plăcut.



maestuos prin ansamblurile sale urbanistice direct în natură, într-o altă civilizație, ce-i drept vegetală, și a ridicată la rang de referință în frumusețea darurilor conferite de natură spațiului românesc.

Calea Unirii, strădă cu rezonanță deosebită în constiința noastră de neam, era și nu era o stradă de manifestare a mai vechii emulații negustorești a Craiovei. Pe acest fronton urbanistic se succedau într-un ritm accelerat case și de doi metri lățime, unele joase, cu două nivele, altele înalte, orgolioase, în funcție de cîmul negustoresc al proprietarilor.

Pe acest fronton respira un fel de atmosferă de Europopolis.

Vechea Cale a urcat în amintire. Nimeni nu a susținut sau să facă act de opunere civică după ea. Sobolanii au pășit-o și ei ca pe o corabie ce se scufundă. Ce s-a păstrat din ceea ce merita să se păstreze? Ideea de succesivitate, de ritm alert, de intensă participare cu strada, cu timpul, cu Epoca...

Un echilbru în mișcare, cuprins de forță, de o reală expansiune către înălțim...

Tronsonul deja construit este doar o mică secvență a zonei centrale care va continua cu monumentală și amplă deschidere spre viitor ce o constituie ansamblul „Piața Revoluției” — de aici, spre magistrala în șase benzi, incluzînd și linia de tramvai, — triunghiul Calea București, Bulevardul Republicii, str. A. I. Cuza, un alt mare și impresionant ansamblu arhitectonic — unde, în final, se va amplasa, ferecat în bronz, chipul marelui vovod român — Mihai Viteazul.

Craioveanul își cunoaște bine istoria vetrei care l-a scos în lume. Ceea ce însă cunoaște foarte bine, fiind pus și la inimă și la cuget este faptul că el s-a implicat ca nimeni altul în fierbîntele spirit de eroism și de abnegație, de sacrificiu pînă la uitarea de sine, în marea operă de edificare a noului chip al Craiovei.

Si dacă toate glumele din lume se pun în seama și pe seama oltenului, una singură nu mai trezește suspiciune și zîmbet, ci admirație... A ceea ce el și-a făcut casa.

De piatră.

Fiecare arbore — un plămîn în plus

Încă în secolele XIV-XX, colinele orașului erau acoperite cu întinse păduri de arbori. Sădite de mîna de om — mărul și părul, prunul și nucul. Sublimele păduri de salcîm și ulm se întindeau pînă dincolo de Isanița. Spre Bucovăț și Mofleni și în centura de est: stejarul și salcia. Un paradis natural, prin care Jiul își tăia albia milenară spre marea fluviu.

O tresărare de orgoliu o au craioveii în începutul de secol XX, cînd pădurile se retrăseră, și cînd municipalitatea Craiovei hotărîse crearea unui parc natural. Unul dintre cele mai mari și mai frumoase parcuri din Europa. Concepțiu cu arbori seculari și căderi de apă, parcul are, indiscutabil, o vîrstă romantică... Unii craioveii își fac aici weekend-ul și, în cursul, este trecut în Baedeker-ul minunilor europene.

Uitat, în timpul războaielor mondiale și ale marilor crize economice, deseori părăsit, nici cînd ignorat, parcul și-a recăpătat tineretea și vigoarea abia acum, cînd o mină viguroasă de edil realizează că această perlă peisagistică este un unicat în Europa.

Reamenajat, renovat pînă la cel mai intim detaliu, parcul reîntră în circuitul peisagistic al orașului, adăugîndu-i la noua vatră de progres și civilizație o aureolă vegetală de o frumusețe inestimabilă...

Ambiția oltenescă este proverbiabilă mai ales atunci cînd își pune mîntea la încercare cu alții și cu ea însăși. Avem să mă întîlnesc cu ea în expresia ei cea mai autentică cu un sau doi înaintea marelui seism din martie 1977. Se foră în perimetrul celei bătăi din zona celui mai nou cartier al Craiovei — Craiovița Nouă. Era înă, baltă fusese secată și dată în grija tinerilor orașului. Se formase un comandament și tinerii deschiseseră un santier al încrederii. Se muncea pe brînci. Nimeni nu-i mai greu decît să întorci pămîntul dintr-un destîn absurd și inexorabil și să îl inscrii într-un destin atîl și de reală frumusețe: pe locul bălții, tinerii hotărîseră să creeze un parc de proporții, cu o mare oglindă de apă și cu o arhitectură comparabilă cu aceea a marelui parc natural — Romanesc.

Era ger. Se luca cu spor. Lacrimile curgeau pe obraji tinerilor înforiați de efort. Dintre ei, unul care se vîrșise în cisme de cauciuc și își trăseseră solopata peste cămașă. Am simțit că mi se tale respirația. „Ce faci?” — l-am întrebă gîtuit de ger și de îngrîșinare. „Un parc, mi-a răspuns el. Cartierul va cobori pînă în oglinda de apă a lacului. Cum el va fi un mare cartier muncitoresc al orașului, dorim ca viitorii locatari să își înceapă ziua de muncă respirînd în aer curat și să își uchie ochii de frumusețe.” „Spune-mi, l-am întrebă, observîndu-i chipul de boboc îmbujorat și cu lacrimi de ger, alunecînd în colțul ochilor, dumneata crezi în lacrimi?”

A spus? Plecăm de ureche și, înainte de a pleca, de răspund la întrebarea de sponzor și tinerescă jovialitate: „Craiova are nevoie ca aerul de acest parc, de ce să cred în lacrimi?”

Mai veche lozincă a edililor Craiovei, lansată cu ani în urmă — „fiecare arbore plantat, un plămîn în plus Craiovei”, a căpătat în ultimii ani o dimensiune cu adevărat remarcabilă. Marile zone de agrement din jurul orașului, Geomanul, Valea Sarpelui, Hanul Doctorului, Pădurea Cornișoș, au intrat în circuitul citadin al opțiunilor de vacanță. Aglomerarea urbană privată și resimțită ca stress e fiercî și își găsească la Craiova un rezorcare fericită. Municipiul dispune azi de o zonă verde distribuită în peste 85 unități de folosință, care includ toate programele cunoscute, de la scuar, grădini, parc, grădini botanice, pînă la păduri și zonele de agrement ce alcătuiesc un veritabil colier verde în jurul orașului.

Annual, se plantează în incinta orașului 50.000 arbori și arbuști, 5.000 rășinoase, 800.000 buchiți gard viu, peste 40.000trandafiri și sute și sute de mii de flori.

Craiova ultimilor ani este un mare oraș înverzit, unde copiii cresc și își apropie urbea, fixîndu-i un loc fierbinte în marea bătaie a inimii noastre românești.

Încă în secolele XIV-XX, colinele orașului erau acoperite cu întinse păduri de arbori. Sădite de mîna de om — mărul și părul, prunul și nucul. Sublimele păduri de salcîm și ulm se întindeau pînă dincolo de Isanița. Spre Bucovăț și Mofleni și în centura de est: stejarul și salcia. Un paradis natural, prin care Jiul își tăia albia milenară spre marea fluviu.

O tresărare de orgoliu o au craioveii în începutul de secol XX, cînd pădurile se retrăseră, și cînd municipalitatea Craiovei hotărîse crearea unui parc natural. Unul dintre cele mai mari și mai frumoase parcuri din Europa. Concepțiu cu arbori seculari și căderi de apă, parcul are, indiscutabil, o vîrstă romantică... Unii craioveii își fac aici weekend-ul și, în cursul, este trecut în Baedeker-ul minunilor europene.

Uitat, în timpul războaielor mondiale și ale marilor crize economice, deseori părăsit, nici cînd ignorat, parcul și-a recăpătat tineretea și vigoarea abia acum, cînd o mină viguroasă de edil realizează că această perlă peisagistică este un unicat în Europa.

Reamenajat, renovat pînă la cel mai intim detaliu, parcul reîntră în circuitul peisagistic al orașului, adăugîndu-i la noua vatră de progres și civilizație o aureolă vegetală de o frumusețe inestimabilă...

Ambiția oltenescă este proverbiabilă mai ales atunci cînd își pune mîntea la încercare cu alții și cu ea însăși. Avem să mă întîlnesc cu ea în expresia ei cea mai autentică cu un sau doi înaintea marelui seism din martie 1977. Se foră în perimetrul celei bătăi din zona celui mai nou cartier al Craiovei — Craiovița Nouă. Era înă, baltă fusese secată și dată în grija tinerilor orașului. Se formase un comandament și tinerii deschiseseră un santier al încrederii. Se muncea pe brînci. Nimeni nu-i mai greu decît să întorci pămîntul dintr-un destîn absurd și inexorabil și să îl inscrii într-un destin atîl și de reală frumusețe: pe locul bălții, tinerii hotărîseră să creeze un parc de proporții, cu o mare oglindă de apă și cu o arhitectură comparabilă cu aceea a marelui parc natural — Romanesc.

Era ger. Se luca cu spor. Lacrimile curgeau pe obraji tinerilor înforiați de efort. Dintre ei, unul care se vîrșise în cisme de cauciuc și își trăseseră solopata peste cămașă. Am simțit că mi se tale respirația. „Ce faci?” — l-am întrebă gîtuit de ger și de îngrîșinare. „Un parc, mi-a răspuns el. Cartierul va cobori pînă în oglinda de apă a lacului. Cum el va fi un mare cartier muncitoresc al orașului, dorim ca viitorii locatari să își înceapă ziua de muncă respirînd în aer curat și să își uchie ochii de frumusețe.” „Spune-mi, l-am întrebă, observîndu-i chipul de boboc îmbujorat și cu lacrimi de ger, alunecînd în colțul ochilor, dumneata crezi în lacrimi?”

A spus? Plecăm de ureche și, înainte de a pleca, de răspund la întrebarea de sponzor și tinerescă jovialitate: „Craiova are nevoie ca aerul de acest parc, de ce să cred în lacrimi?”

Mai veche lozincă a edililor Craiovei, lansată cu ani în urmă — „fiecare arbore plantat, un plămîn în plus Craiovei”, a căpătat în ultimii ani o dimensiune cu adevărat remarcabilă. Marile zone de agrement din jurul orașului, Geomanul, Valea Sarpelui, Hanul Doctorului, Pădurea Cornișoș, au intrat în circuitul citadin al opțiunilor de vacanță. Aglomerarea urbană privată și resimțită ca stress e fiercî și își găsească la Craiova un rezorcare fericită. Municipiul dispune azi de o zonă verde distribuită în peste 85 unități de folosință, care includ toate programele cunoscute, de la scuar, grădini, parc, grădini botanice, pînă la păduri și zonele de agrement ce alcătuiesc un veritabil colier verde în jurul orașului.

Annual, se plantează în incinta orașului 50.000 arbori și arbuști, 5.000 rășinoase, 800.000 buchiți gard viu, peste 40.000trandafiri și sute și sute de mii de flori.

Craiova ultimilor ani este un mare oraș înverzit, unde copiii cresc și își apropie urbea, fixîndu-i un loc fierbinte în marea bătaie a inimii noastre românești.

Craioveanul, în ciuda proverbiabilei lui aplicări practice productive, este un mare visător. Oltenii au dat unele dintre cele mai sciltoare inteligente ale neamului și pîde stăruiește pînă la jertfirea de sine pe cimpurile de întregire ale neamului românesc. Un Brăncuși, un Titulescu, un Arghezi și, mai aproape de noi și mai intim, un Goșu Constantin, Coandă și Tucelescu, ca să nu vorbim de cel mai mare oltean al moldovenilor — Sadoveanu, sînt înainte de toate prezente nu numai ale neamului, dar constiințe vizionare ale universalității umane.

Sigur, în această matcă strămoșească am preluat, odată cu viața, datinile și îndatoririle. Sigur, și acea sensibilitate receptivă la învrednicire. Am sorbit din lumina cititorii de înaintași primele semne de înțelegere tulburătoare, precum cuvintele și, din strălămurirea lor, ne-am apropiat convingerea că numai o nepoată site de lumină ne direcționează năzuințele și ele pornesc de undeva din începutul firii noastre oltenesti, vesnic înfometată de frumos și împlinire. Mai la tot pasul orașul se redescoperă prin noi, într-o tinerete viguroasă, ca o bătaie cîștigată cîștigat cu istoria. O istorie fiercî, glosebită de fecundă, ca această mare fiică de epocă, tulburătoare prin deveniri, nicîcînd de imaginat la o asemenea amplitudine, firească poate numai pentru noi care am crescut și ne-am hrănit zilele cu clarvăzătoare îndemnuri ale celui mai mare român din marea și frîntămintă noastră istorie care și-a legat numele nu numai de Craiova anilor de glorie, dar de întregul neam românesc. Craiova Epocii Ceaușescu, România Epocii Ceaușescu sînt două noțiuni inseparabile. Cum de altfel sînt inseparabile toate așezările glorie oltenestice, care venind din umbra istoriei s-au așezat definitiv și irrevocabil în durata istorică...

Vă mai aduceți aminte de acele cuvinte profetice rostite cindva de un tânăr comunist care, într-un fierbinte Iulie 1946, rostea de la o tribună a devenirii noastre: „Noi, comunistii, dorim ca din Oltenia lui Tudor Vladimirescu sărăciată și inapoiată, pînă acum, datorită jugului moșieresc, să facem o Oltenie bogată, cu o industrie și agricultură puternică. Noi dorim ca din Craiova, cetate a banului și a opresiunii, cum era în trecut, să facem o cetate a muncii, a culturii și științei în Oltenia...”

O singură dimensiune a fost depășită din această profetică profesiune de credință: Craiova este, tot datorită acestei extraordinare profetii și voințe copleșitoare, care nu s-a dezis, nici cum și nicîcînd, și în nici o împrejurare, un mare oraș nu numai al Olteniei, ci al marii noastre patrii socialiste! E frumos spus. Cîștit și spus. Românește spus.

Craioveanul, în ciuda proverbiabilei lui aplicări practice productive, este un mare visător. Oltenii au dat unele dintre cele mai sciltoare inteligente ale neamului și pîde stăruiește pînă la jertfirea de sine pe cimpurile de întregire ale neamului românesc. Un Brăncuși, un Titulescu, un Arghezi și, mai aproape de noi și mai intim, un Goșu Constantin, Coandă și Tucelescu, ca să nu vorbim de cel mai mare oltean al moldovenilor — Sadoveanu, sînt înainte de toate prezente nu numai ale neamului, dar constiințe vizionare ale universalității umane.

Sigur, în această matcă strămoșească am preluat, odată cu viața, datinile și îndatoririle. Sigur, și acea sensibilitate receptivă la învrednicire. Am sorbit din lumina cititorii de înaintași primele semne de înțelegere tulburătoare, precum cuvintele și, din strălămurirea lor, ne-am apropiat convingerea că numai o nepoată site de lumină ne direcționează năzuințele și ele pornesc de undeva din începutul firii noastre oltenesti, vesnic înfometată de frumos și împlinire. Mai la tot pasul orașul se redescoperă prin noi, într-o tinerete viguroasă, ca o bătaie cîștigată cîștigat cu istoria. O istorie fiercî, glosebită de fecundă, ca această mare fiică de epocă, tulburătoare prin deveniri, nicîcînd de imaginat la o asemenea amplitudine, firească poate numai pentru noi care am crescut și ne-am hrănit zilele cu clarvăzătoare îndemnuri ale celui mai mare român din marea și frîntămintă noastră istorie care și-a legat numele nu numai de Craiova anilor de glorie, dar de întregul neam românesc. Craiova Epocii Ceaușescu, România Epocii Ceaușescu sînt două noțiuni inseparabile. Cum de altfel sînt inseparabile toate așezările glorie oltenestice, care venind din umbra istoriei s-au așezat definitiv și irrevocabil în durata istorică...

Vă mai aduceți aminte de acele cuvinte profetice rostite cindva de un tânăr comunist care, într-un fierbinte Iulie 1946, rostea de la o tribună a devenirii noastre: „Noi, comunistii, dorim ca din Oltenia lui Tudor Vladimirescu sărăciată și inapoiată, pînă acum, datorită jugului moșieresc, să facem o Oltenie bogată, cu o industrie și agricultură puternică. Noi dorim ca din Craiova, cetate a banului și a opresiunii, cum era în trecut, să facem o cetate a muncii, a culturii și științei în Oltenia...”

O singură dimensiune a fost depășită din această profetică profesiune de credință: Craiova este, tot datorită acestei extraordinare profetii și voințe copleșitoare, care nu s-a dezis, nici cum și nicîcînd, și în nici o împrejurare, un mare oraș nu numai al Olteniei, ci al marii noastre patrii socialiste! E frumos spus. Cîștit și spus. Românește spus.

Craioveanul, în ciuda proverbiabilei lui aplicări practice productive, este un mare visător. Oltenii au dat unele dintre cele mai sciltoare inteligente ale neamului și pîde stăruiește pînă la jertfirea de sine pe cimpurile de întregire ale neamului românesc. Un Brăncuși, un Titulescu, un Arghezi și, mai aproape de noi și mai intim, un Goșu Constantin, Coandă și Tucelescu, ca să nu vorbim de cel mai mare oltean al moldovenilor — Sadoveanu, sînt înainte de toate prezente nu numai ale neamului, dar constiințe vizionare ale universalității umane.

Sigur, în această matcă strămoșească am preluat, odată cu viața, datinile și îndatoririle. Sigur, și acea sensibilitate receptivă la învrednicire. Am sorbit din lumina cititorii de înaintași primele semne de înțelegere tulburătoare, precum cuvintele și, din strălămurirea lor, ne-am apropiat convingerea că numai o nepoată site de lumină ne direcționează năzuințele și ele pornesc de undeva din începutul firii noastre oltenesti, vesnic înfometată de frumos și împlinire. Mai la tot pasul orașul se redescoperă prin noi, într-o tinerete viguroasă, ca o bătaie cîștigată cîștigat cu istoria. O istorie fiercî, glosebită de fecundă, ca această mare fiică de epocă, tulburătoare prin deveniri, nicîcînd de imaginat la o asemenea amplitudine, firească poate numai pentru noi care am crescut și ne-am hrănit zilele cu clarvăzătoare îndemnuri ale celui mai mare român din marea și frîntămintă noastră istorie care și-a legat numele nu numai de Craiova anilor de glorie, dar de întregul neam românesc. Craiova Epocii Ceaușescu, România Epocii Ceaușescu sînt două no

george țârnea



Ofrandele grădinilor pe rod

Să tot înoți prin mări de struguri,
Să zbori prin putul de gutui,
Dar pentru spuza de pe cruguri
Să nu-ți rămână pași destui.

Și potolindu-te sfienlic
În tufele de busuioc
Să-ți afli într-un măr părelnic
Dulci talismane de noroc.

Să duci pe umeri în panera
Tezaurul de cucuruzi
Și călător spre alte sfere
Nimic să nu mai poți s-auzi.

Ci doar culcându-ți timpla dreptă
Pe clăile de fin vetust,
Să crezi că undeva te-așteaptă
O fată c-un ulcior de must.

Cu prune bistrife-n brațe
Să bați cărare de safir
Pînă va fi să-ți se-agate
Călciiu sting de-un trandafir.

Și-atunci, făcînd din tufoarele
La toate visurile nod,
Să-nalți vrăjii - pînă la stele -
Un imn grădinilor pe rod.

Popas în preajma toamnei

Se clatină frunza gălbuie pe ram
Și-mi tremură-n palmele aspre cuvîntul,
Prea străină mi-e vara cînd iubeam și eram
Fericit să mă iau la bătaie cu vîntul.

Priveliste vie și totuși plîngînd,
La marginea toamnei sub stelele coapte
Poposesc abosîți fără patimă-n gînd
Înaintea plecării spre ultima noapte.

Deci acesta e prețul pe care-l plătesc
Toți cîrnicii lumii ajuși la strîmtoare
Într-un vast labirint peste care plutesc
Lăcrîmi prăbușiți din astrala vîitoare.

Nici părere de rău pentru cite-am pierdut
În iureșul vremii - cu mina la timplă,
Nici părere de bine că-s eu cel vîntat,
Și găsit vinovat pentru tot ce se-nîmplă.

Și mai cred în puterea iubirii dinții
Care spurberă bruma căzută pe vise
Și mă-ndeamnă prin finul făcut căpătii
Să primesc iarbă nouă cu brațe deschise.

Atlasul lumii cunoscute

Cită alergătură de la o zare la altă zare,
Cită cuprîndere, cită vizitare,
Cite guri-de hrănit, cite frunți înfierate,
Cite gropi de gunoi, cite gînduri curate,

Cită orbească uitare și cită cunoaștere,
Cită viață umilă, cită falnică naștere
Cite coase prea vechi, cită iarbă prea nouă,
Citi copii de pripas, cite boabe de rouă,
Cite biețe statui rețopite să poarte
Citor alți muritori amintiri fără moarte,
Cit pămint văgăuit, cită miere în fuguri,
Cite uși de lăsat, de trecut cite praguri,
Cit mister solitar, cite stoluri de vrăbii,
Cite ultime căi pentru cite corăbii,
Cită dragoste-n van, cită ură fecundă,
Citi poezi care-apun din secundă-n secundă,
Cite noduri la sfîrșit două dogme și caste,
Cite strîmte ieșiri din războaie prea vaste,
Citi blestem aruncat din amvonul iertării,
Citi prieteni uitați și lăsați depărtării,
Cit puțin adevăr la minciuni cit de multe,
Cită vorbă de duh, cite scopuri oculte,
Cite case pustii, citi bolnavi de candoare,
Cită linistă-n plîns și cit ris care doare,
Citi soldați prăbușiți cu privirea-n țărîni,
Cite cumuri de-mplînit pentru somn-ntr-o

niță,
Citi copaci condamnați de uscare-n picioare
Cită ceață, citi nori, cite jocuri, cit soare.

Elegia întrebărilor

Între mina-nîinsă
Holdei, la cules
Și un pumn răbănoic,
Ce avem de-ales ?

Ce luăm din toate
Cite-le-am aflat,
Dacă-n lung e plînsul
Și vinzarea-n lat ?

Dacă nici nu credem,
Nici nu naștem prunci,
Între noi și nimeni
Ce lăsăm, atunci ?

Elegia adevărului

De nimic pe lume
N-o să-mi pară rău,
Că de gustul verii
Din strănutul tău.

Înuma de tineri
Tăvăleam pe-atunci,
Fără nici o lege,
Lorba de prin lucrîi.

Finul de pe dealuri,
Frunza din păduri,
Contemplînd iubirea
Ireal de puri.

La-nceputul toamnei
S-a-nîmplat să pleci
Și de-atunci încoaice
Stelele sint reci.

Urmele sint terse,
Buzele fierbinți -
Cum puteai rămîne
Fără să nu minți ?

Descintec

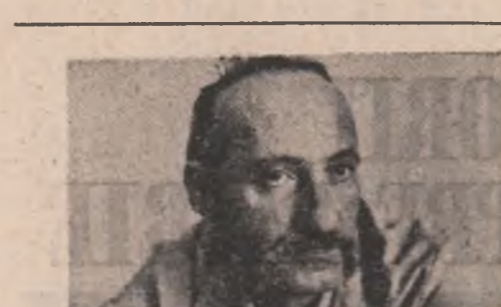
Suflete care-ai fost,
Care ești, care suferi,
Peste numele tău
Cresc o mie de nuferi,
Trec o mie de păsări
Cu trupuri ușoare,
Cad o mie de crîni
Printre raze de soare,
Plîng o mie de ploii
Dinspre nopți fără lună,
Vin o mie de miei
Pentru iarbă mai bună,
Tăc o mie de pești
De prin mările calme,
Rid o mie de prunci
Cu lumină în palme.

Experiența sârbatonii

...P

leptul ei bucuros tale aerul
Jospit și picioarele ei zvelte și
zgomotoase strivesc tăcerea,
fostind sec, a malului, a plajei
numai ochii ei strălucesc ascuns, camuflați
contra luminii turburătoare : o privește mulțumit,
nu-și dă seama că o apreciază precum un altul
carosierii noii sale mașini, Lancia Fulvia, su-
perioară turismelor prietenilor, da, ochii ei as-
cunși poate că scripesc trădînd privirea aceea
de un brun andaluz, cum i-a inventat-o el
cinava, dar își izbi genunchiul de tuful bătrîn
de trandafiri, țepos și vag ruginii în peretele
malului îmblănit cu iarba crescută ordonat, fa-
sonată ca un gazon englez și străbătută de nu-
merose pinze de pînjenți sticloase în lumina
asurzitoare, și se ridică s-o urmeze, s-o ajungă,
ea a alunecat deja înăuntrul valurilor calme,
apa i-a ajuns sub bărbie și pare deodată o vie-
tate triumfătoare și bizară, o nimfă înfiptă în
gusa albastră-verde a apei și el, de-apropie,
descoperă că fruntea ei se descrește vizibil, o
bine, e tare bine, și ea privește atent în jur,
ca nimic și nimeni să nu-i turbure mica ei fe-
ricire și surisul ei, ferit de stropii și bulboane-
le valurilor, n-are acum nimic artificial, ni-
mic politicos, fîdește el apropiindu-se și mal
mult și închipindu-și acoperită cu un vol strîp-
tit și închipit aurit și-și scutură de pe ochi pin-
zele de pînjenți culese pe drum sau cristalele
somonoroase de păpădie și-i se pare al naibii de
ciudată că, de la mică distanță, apa e de un al-
bastru-cenușu variabil, o nuanță agresivă,
parcă taciturnă, dară hirsută, și valurile se
bombează fin, sticloase, lente, ca să se spargă în
clipa următoare lovindu-se de trupul lui și cir-
ceii de soare se destind pe suprafața vag sol-
zoasă, acum verde întunecat, acum albastru-lă-
ptos și explodează întepînd retina și gemîna-
dura topăie înegrită de luxuria viscoasă de alge
(sau ruginită pur și simplu) și pictată de pes-
cări, are un virz luminos ca gusa unei păsă-
ri exotice. Mă, murmură el, Cine zicea că
fiecare om își inventează mai devreme sau mai
tîrziu o poveste despre care crede că ar fi viața
lui, cine ? N-are importanță, simți deodată ne-
voia să chicotească ca un efeb înveselit de-un
gînd năstrucnic, da, și arșita de brutărie pe care
o însoțiră amindoi, cumva mirosind a nămol,
înaintea peste valuri, peste mal, peste zidul
arbuștilor și gaznelor, fasonat, Valeriu, nu
m-ai înșelat puțin acum, nu-i așa ? Îl în-
treabă, apoi tot ea și tot sopțit. Pentru că,
după mine, un bărbat iubeste o singură femeie,
numai el i se dedică, nu-i așa ? și el o aude și
nu o aude sau variare ce să-i răspundă sau
rezolția lui simpatică, îl înmădică s-o facă și
se lasă lent s-alunece din încrețirea și tălpile ei
ating cimentul de pe fundul bazinului separat
de lac prin citeva zăolazuri. E îngrozitor să-i
străbunzi unul om sinceritatea, sotește, el con-
tinuă să nu-i răspundă și, totuși pe nisipul
care se umezi imediat sub ea, pînă în veselieste
ca un cloot cu reflexe negru-albăstriți și el
o privește dintr-o parte și suride superior, critic,
Loreta i-apare a semăna cu un fel de eroină
dintr-un poem epic, adică simte c-o iubeste ca
pe-o ființă eternă, aeriană, cel mult alcătuită din
hîrtie și, bolnav închipuit, nici o vrajă spre mine
nu-i îmbie, viitorul nu-i dă ghes, pare să uite că
va cobori seara, noaptea, că vor veni seri și nopți
și dimineața alături de ea, de simbolul, de limanul
eforturilor lui, Văzduhul e cald ca pielea ta,
sopțit, îi sîrăuță genunchii, negrăbit, ea nu-i răs-
punde și el continuă să-i aspire, lacom, globii
strălucitori de apă care mai persistă peste pie-
lea ei fierbinte. O să-ți crape, sotește, Ster-
ge-te cu prosopul, souze tare, De ce ? Unde ?
Întreabă ea ca trestia din somn, poate chiar a
atîrși și el n-a observat...

Ar trebui să remarcă că, deși a venit aici mai
ales spre a scăpa de atitea zînduri (foroleme) și,
se redescoperă același bărbat risoit, care abia
de-și stăpînește caracterul disordnat, fragmen-
tar, toate defectele ființei și le poartă cu el,
le-a adus aici... Nisipul fierbinte, de grotă vul-
canică, sandaiva lui Empedocle, asta-i mai tre-



mircea constantinescu

bule, carnea și pielea ei fierbinte, aerul fierbin-
te, de ce nu-i ajung toate acestea spre a nu mai
aluneca în digestiuni prăpăstioase, de parcă ar
fi bucuric universului ? De ce continuă și-aci
acum, să găsească primejdiile acolo unde nu sint ?
Și nisipul fierbinte și plaja vastă, carnea și pie-
lea ei fierbinte și aerul străveziu transparent
fierbinte și plaja nemaistrîndu-se și-apropie
lipită de picior omenez și dinbă de un verde
cald protector și valurile scîlînd negru-albas-
te ca și peletele ei desfășurate, clopot, acum,
peste umeri și sînii, și restaurantul elegant, din-
colo, în spate, din cărămidă și păpuri și cerul
îndepătat senin, care promite liniște, visare și
vilele din lemn, tuguiate comice și vopsite alan-
dala și alele răsărite și vevertile părăsind
brazi și stejarii stufoși întunecați, coborînd și
fîtiindu-se pe lingă picioarele lor, curioase, ver-
satile, mustăcînd și jucîndu-și globurile ochilor
cu o viclenie spăimoasă și bărcile alb-cenușii
care scotează legănat la chei, departe de de-
barcadar, aducînd pescari norocoși, care se vor
apropia probabil și de ei doi ca să le ofere ki-
lograme de solzoși strălucitori, plîzmind de pu-
tere și zvinzînd nu fără grație în soarele care
tipă în solzii lor, și micile ambarcațiuni roase,
nevopsite, încă utile, care tăie majestuos apa
în zare, legînd plaja de-aci, plajile toate, de
mănăstire, se vor apropia, poate, și-aci vor
putea face turul lucrurilor legate între ele și ha-
latele lor din prosop, acum perfect uscate, în
care stau îngropate trupurile lor mulțumite,
desfăcute, parcă ațipite și fumul țigării lui
aproape nevizibil și tufa de trandafiri prăfuită,



Sculpturi de Ion Măndrescu

cojîtă, de care-și freacă el cînd și cînd genu-
chiul și soarele ce parcă s-ar culca spre asfin-
tit într-o elipsă pierdută în zarea de sineală
alunecoasă. Te nu-ți miroase a foame, Ba-
cum ! Dar aștept să te răpun și pe tine, Mă
cam pică mîsurul saramurii, măcar de-am fi
siguri că o fac ca lumea, că au și mămăligă,
Hai, atunci, zise, Hai să riscăm, Cînd am venit
pe plajă vindeau bere străină, Fi sigur că mai au,
Nu te lua după numărul celor de pe mal ! Res-
taurantul e și pentru automobilești, pentru să-
teni, vin și cei de la unitățile învecinate, Cam
știi locurile, Cite nu știu ! se umflă el, echivo-
c, ridicînd-o de mijloc, Hai, ne așteaptă paradusul
cu o mie și una de plăceri frugale și distînte
și silense, am să le reamînesc cum se face
saramura după rețeta lui Sadoveanu, și terasa
semicirculară îi întimplină cu dalele ei fierbinți,
pe margine, acolo unde pătrunde și se lăfăie
soarele păcătînd conturul inensei ciuperci din
șipci și stuf prăvălîta geometric peste corchi-
nele meselor, și mîna lui dreaptă peste umerii
ei fierbinți, Fii atent ! Nu știu dacă ne servește
numai cu halatele astea pe noi, priviră în jur,
numai vreo opt mese ocupate, unul poartă cos-
tume și cămași albe, alții blugi și bluze cadri-
late, fuste ușoare, desprinse, pe șold și îi
transparente, Ei, merge, evem și noi toc, și se
lasă amindoi la o masă lingă unul din stîlpii
brun-lucioși ce susțin cupecera din stuf-șipci,
alături de lada unde printre aisberguri mi-
titele clinchetează sticle de bere, unele
echeche plutesc, desprinses, da, este ceță,
merge și ceță, probabil un pol sticla,
merge și polul, spun ochii lui înroșiți, a
privit-o citeva minute pe Loreta sub apă și
pleoapele, dar și orbitele, parcă, i s-au înroșit,
Ce doresc, domnii ? auzi, lăta-vă, face, Vrem o
saramură, evident cu mămăligă, și ne deschideți
patru berici, mai de la fund, și-arată spre lă-
doiiul parțial acoperit cu șervete jilave, Dar o
saramură à la Sadoveanu, îi scapă, și celălalt,
sastisit încă de la ora asta, își extrage din che-
lie o pix îmaginar cu care descrie volute cu-
rioase, Poate à la grecește, à la russe, dar de Sa-
doveanu... n-am auzit, A, eram convins ! Bine,
aduceți ce-aveți, și tranzitoriu cuiva groăie
deodată, foarte aproape de el, un shake vetchi
de trei milenii și zise Loretei, S-a zis cu atmo-
sfera calmă, și ea tipînd precum Cleopatra la
Richard Burton, N-aiud ce-mi spui ! și el, ap-
cat peste masă, fără să vrea i-arunca fumul țig-
ării-n ochi, Ziceam că iar sintem în inima Ve-
zeviului, Eei și tu ! Parcă poți scapa vreedată,
răci ea, și-i mîngieie, îi ia obrazii între palme,
sînt răcoase acum palmele ei, și el din nou
albă, de creță, epiderma ei punctată cu piar-
trui, vara pistriului o invadează, dar calmul, dar
visarea, dar izolarea lor s-au rupt în zăngănit
de vase, în replici, într-o muzică de bazar ru-
ral, într-o forțată inutilă și alunecă amindoi în
acea atmosferă de superficialitate, tranzitorie...

Acolo, în spate, îi așteaptă camera din clă-
direa citadinizată, culoarul luminat discret, un
hotel, nu o locuință, unde obiectele, știu ei, par
să aparțină unei exozității pop-art, unde totul
exală o degradare splicăuită, unde lipește di-
mensiunea căldurii, știu că le va fi greu s-a-
doarmă într-o asemenea cameră, unde-i va vi-
zita urbanitatea lor ascunsă, abandonată în oraș,
în apartament, Iubituile, o aude, Nu te mai fră-
mînta, Oricum, eu gătesc mai bine decît ăstia,
Dacă m-ăs fi angajat aici cordon bleu, cîștigam
trînda față de, Mă gîndeam la altevea, Îți place
berea, Merge, e rece, Toate merg, merg dar nu
alunecă, Valeriu, te rog, sintem în vacanță, e
soare, sintem departe de, Nu te poți ascunde
de nimic, declară el, bășos și bate darabana cu
înălțul într-o pată proaspătă pe fata de masă,
Vai de cine să te feresti, și-i cuprînde iar,
veste masă, fruntea între palmele ei albe, răco-
roase, Am zărit ciuperci, după masă să cule-
gem citeva, Le poți deosebi, Găsim noi pe
careva să ne-ajute să nu ne otrăvim, da, totul
e să nu se lasă înfrînt, seducînd de gestică și re-
peticile convenționale din jur, din lume.

Vezi și tu ce văd eu, o aude, ochii lui se ac-
omodară greu, vede și nu distinge, apoi distinge,
dar parcă ceșos, prin ochii altcuiva : două auto-

La sfîrșitul cuvintelor

Pe tărîmul pustiu, prin suburbii valurilor
ascultam povestea firului de nisip,
plînsul ierbiilor de mare aruncată la mal, zgomotul
pleoapelor tale închizînd tărîmul.

Un abur subtil acoperă tot
ce aș fi vrut să vă spun despre mine.
După această pagină nu mai urmează nimic, la capătul
acestei străzi nu veți mai auzi nimic despre mine.
La sfîrșitul cuvintelor nu mai e demult nimic de făcut.

La sfîrșitul cuvintelor, pe tărîmul sălbatec
ca un om singur deschideam scoicile împlîntării.
De unul singur, cu lama ruginită a cuțitului
înjunghiam pe la spate materia.

Capcane pentru lupi

Această toamnă a început într-o joi.
Am avut vreme să aprind focul, să privesc fumul ridicîndu-se
peste cîmp.

Am avut vreme să asz în păduri capcane pentru lupi
(după scrișnetul lor, după urma de sînge să găsești
drumul spre casă).

să-mi amintesc foarte exact felul în care
miinile tale ating ca o renunțare
raufurii subțirii ale farmaciei.

Neimpiedicată de nimeni, toamna a început.
Am ars frunze uscate, a fost linistă ca înaintea marilor ploii.
Am privit pușca pîndind într-un colț, cartușele înșirate
pe masă.

Capcane pentru lupi, dragostea mea -



traian t. coșovei

(după înfiștea lor să găsești drumul spre casă),
capcane pentru lupi scîncesc și se tînguie în întuneric.
Capcane pentru lupi strălucesc ca acoperisurile Bagdadului.

La naiba, mai bine un debit de tutun !
Și timp să descriu amura de făci a speciilor putemice,
refuzul singelui de a vorbi la trecut.
Să-mi amintesc foarte exact
părul tău lung prin care se-anunță scufundarea Titanicului,
degetele tale nesfîrșite care bat viața mea la mașină.
Degetele tale (superb lăcuite) care scriu
viața mea cu literă mică.

Omul cu valiza

Despre omul cu valiza nu pot spune aproape nimic.
În lumina scăriilor are ochii Sfîntului Augustin.
Pe întuneric are ochii lui Donald, rădăul.
Amindoi am împărțit același cartier al veseliei - cînd totul
s-a sfîrșit,
împreună am plîns la capătul liniei de tramvai.

Fără să ne cunoaștem,
am ascultat cum se izbesc fluturii în geamul sălii
de așteptare.

Fără să ne salutăm, ne-am încălțat miinile
la ceaul nopților de noiembrie.

Un om cu o valiză plină cu piese de bicicletă uzate
în cea mai frumoasă dintre lumi.
Așa trebuia să se întimplă.
Așa trebuia să se întimplă.

Amindoi am fost categorici în fața gheșiei.
Amindoi am rămas neînduplecați în fata dulapurilor „fichet”.

Pitîe pour les forts !
Pitîe pour les forts, am strigat împreună !
Niciunul nu a văzut cum răsar soarele peste piramide.
Niciunul nu a privit cum își duce Sena înecații la vale.

Proprietățile n-are decît să vorbească.
Omul din colț să ridice din umeri.
Paraliticul de pe scări nu ne poate face nimic.

muzică

Creția muzicală românzască din
anii construcției socialismului cunoaște
o deosebită deschidere în ceea ce
privește orientările stilistice, tematica,
genurile muzicale; de la creația cora-
lică, cîntecul de masă, cîntecul de mu-
zică ușoară ca vădite semnificații po-
litice pînă la genurile ample, cum
sînt oratoriul, cantata, simfonia, ope-
ra, creatorii noștri au arătat că sint
permanent preocupăți să valorifice în
lucrările lor mostenirea înaintașilor
și, în primul rînd, sugestiile de o nes-
pusă prospețime ale folclorului româ-
nesc. Ultimilor douăzeci de ani le sint
însă caracteristice unele trăsături care
se cer aici pe scurt precizate. Desi va-
riate stilistice, lucrările din această
perioadă - pînă în care țara
noastră a cunoscut cele mai profunde
prefaceri din milenara ei istorie, pe
drept cuvînt numită Epoca de Aur a
României moderne, Epoca Nicolae
Ceausescu - pleacă de la considera-
rea profund responsabilă a rolului ar-
tistului în cetate, rol de sensibil de-
tector al prefacerilor sociale, transfi-
gurînd în paginile cu portative izbînzii
în muncă ale omului de tip nou, iz-
bînzii care sint totodată victorii în
permanenta luptă pe care fiecare din
tre noi o ducem pentru a-și modela per-
sonalitatea în conformitate cu exigen-
țele noii epoci. Însoprite așadar din
înaltle comandamente ale vremii, lu-
crările cunosc o deosebită varietate

Arcuri peste timp

tematică : unele pleacă de la ideea că
victoriile de astăzi sint o consecință
firească a luptei poporului nostru pen-
tru libertate socială și națională, alte-
le își propun să concureze reportajul
ca gen în zugrăvirea năsterei, creșterii
și împlinirii mărețelor cîttorii de azi ;
de asemenea, putem enumera pagini
în care preocuparea dominantă a com-
pozitorului este aceea de a da putere
de convingere unor nobile sentimente,
în timp ce anumite lucrări merg
mai departe, roșind răsplată că, fără
pădă, vîntorul omenirii apare ca o
absurdă prelungire a prezentului.
Credem că cel mai relevant gest

film

artistic al contemporanității este cel
întreprins de compozitorul Gheorghe
Dumitrescu, care își propune să „prin-
dă în limbajul specific muzicii (la
care se adaugă valențele textului al-
cătînd ceea ce numim genul liric)
paginile cele mai semnificative din
gloriosul nostru trecut de luptă. Exis-
tă în aceste creații un fior al auten-
ticității, o trăire a trecutului, o știință
de a surprinde amănuntul semnifi-
cativ de pe o parte care, însoțite de pro-
cedeele compozitice binecunoscute ale
maestrului Gheorghe Dumitrescu,
dau ascultătorilor sentimentul valorii
necontestate. Pe aceeași linie am pu-
tea așeza creații cum sint oratoriile
„Un pămînt numit România” de Liviu
Glodeanu, „Țară-pămînt, țară-idee” de
Liana Alexandra, cantatele „Cîntare
unui ev aprins” de Cornel Țăranu,
„Patria” de Doru Popovici, operele
„Tineretea eroului” de Cătălin Ursu,
„Interogatoriul din zori” de Doru Po-
povici, „Pădurea vulturilor” de Tudor
Jarda, baletele „Văpații” de Mircea
Chiriac, „Balămvăra” de Cornel Tră-
lescu, „Palada anilor eroici” de Ser-
giu Sarchizov și multe altele. Bineîn-
țeles, între amintitele lucrări există
diferențe notabile însă toate se reu-
șesc în jurul a două linii de prînt
prima privește inspirația responsabilă
din subiecte de interes ardent ale epo-
ci noastre și ale istoriei naționale, a
doua se poate rezuma spunînd că
cvasi-totalitatea lucrărilor de tipul
celor amintite mai sus folosește conse-
vent ca tehnică de compoziție, pro-
cedee desprinse din folclorul nostru,
diferențele dintre ele, din punct de
vedere stilistic, fiind generate nu de sur-
sa de la care se pornește. (folclorul)
ci de direcția în care este acesta pre-
lucrat.

Viorel Crețu

«Tema»

Flmele lui Gleb Pamfilov, cineast
cu o operă restrînsă, dar trairic în-
tensificată în memoria spectatorilor (Prin-
toc nu se trece, Începutul, Cer cuvînt,
Valentina), rămîn remarcabile prin
forța analizei la care este supus un
conținut dedicat fie cuplului măcinat
de divergența aspirațiilor, fie univer-
sului feminin surprins în variate pers-
pective etice, fie condiției artistului
în lumea contemporană.
Recenta premieră semnată de ci-
neastul sovietic - Tema - reunește
leit-motivele familiare, o pondere deo-
sebită căpătînd însă portretul creato-
rului aflat la ora unui bilanț lucid și
necrutător, care certifică un dramatic
eșec artistic și uman.
Deloc izolat de propriile angose,
personajul principal este un fel de
„clasic în viață” deabusolat de inoiaială,
de cascada înfrîngerilor lui Sasa, muzeo-
graful complementar - Sasu, muzeo-
graful anonim care-i oferă tema pro-
babilei reveniri la autentica dimensi-
une profesională, rămîne exemplar
pentru capacitatea de dăruire, de for-
ță morală nemărită să schimbe o exis-
tență, să corecteze un destin.
Cineastul supune tangențial judecă-
ții spectatorului, dar cu aceeași forță
de persuasiune, trei ipostaze ale fini-
tății operei de artă și a ecoului ei
în conștiința contemporanilor, ipostaze

surgerate de responsabilitate artistului

în fața semenilor (Cijikov), de con-
știința unui divorț între aspirație și
realitate (Kim) sau de sumara și su-
perficiala subordonare a efortului ar-
tistic conjuncturii momentului efemer
(Pascin).
Conceput într-o riguroasă unitate
stilistică de factură clasică, filmul are
în cuprinsul fiecărei secvențe o mare
diversitate de tonalități de la absurd
la parodie, de la dramatic la riziabil,
de la ridicol în subtil, de la poezia
autentică la răbunirea prozică etc.
Forța adevărurilor degajate din opera
cineastului nu se naște din delimitările
nete, fie în planul dialogului, com-
plet epurat de elemente aforistice-dis-
cursive, fie în planul interpretării,
unde actorii, inspirat conduși, asimil-
lează firesc atît elemente de tumul-
toasă trăire interioară, cit de distan-
tare ironică față de conturul perso-
năului. Mihail Dîlanov (Frații Karame-
zov, Fuga, Viața particulară) și Inna
Cîurkova (soția regizorului, cunoscu-
tă spectatorilor noștri și din Aminti-
rea unei mari iubiri) oferă intensitate
și dramatism confrunțării personaje-
lor, care rămîn reflexive și elocvente
în fiecare cadru, construiind tipuri
umane inedite, impunînd autoritar ca-
racter alefate într-o tulburătoare re-
țea de relații umane.
Laureat al Marelui Premiu acordat
anul trecut de juriul Festivalului In-
ternational din Berlinul de vest, filmul
lui Gleb Pamfilov rămîne o pînă
tă pledoarie pentru cinstea și înaltă
pentru adevăr și sinceritate, și
profundă meditație asupra condiției
scriitorului contemporan, asupra
scriturii lui operă de artă.

Călin Stănescu

Poeme de a.i. zăinescu

Lubire, floare de pelin amară

lubire, floare de pelin amară,
lubire, roză de cireș descult,
Ce bine-n sorm că se coboară
Cchi mai fierbinți ca noi și mulți;

Ce bine că-ntr-un vis, pesemne,
Ori în suris, în prea fragil,
Mai suie-odinc, ne mai da semne
O stea cu tipăt de copil

Si-n locul ei ca-n două steme,
Pe ceru-aceiași ce-l străbăți,
Răsar din non bătăi de vreme,
Doi pami cu trunchii-mbrățiși.

Pomes spre ei și mii de fluturi,
Se-ardn albine către noi,
Din floarea-oceaiși care-o scuturi,
Un fruct de arde-n amindoi

Și prin grădina-aceasta toată,
Ori sub blestemul ei ce-l tii,
Vom ști cu mamă și cu tată,
Cu fiice s-auzim și fi

Că-n felul tău nimic nu duce
Spre lumi ce nu-s ori nu o grai,
Trăiești mereu ca-ntr-o răscruce
De nopți și-i ziuă unde stai

Prin tot ce-atingi o stea coboară,
Un vis e-n tot ce vezi și-asculti,
lubire, floare de pelin amară,
lubire, roză de cireș descult.

Se duseră dureroasele

Se duseră dureroasele
Ște-le-n cer, dar cum, de ce ?
Mi-a căzut din ochi o pasăre
Și ca ea lumina e.

Mi-a căzut din ochi o pasăre,
N-o mai văd, nu o cupunind,
Prin pânini, cit mai rămăseră,
Lacrimile-s ca un grind

Jelăiu pe tot cu jalele
Moarte și ele-n cunint,
Ca-ntr-un brandafor la poalele
Unui alb și gol mormint.

Ce era e-asa un fel de
Ceată doar și nu ce-aprind,
Luna-n cimo mai umblă verde,
Galbenă-i însă-n oglind.

Și-apoi nopți cite se-afășară,
Toate-s prinse căpăți,
Gura mea din acea pasăre,
Ochi mei, cerul dinti.

Jelăiu cu jale multă
Lerbi și oae, non străvechi,
Se duseră de le-asculte
Steele de-un timp perechi.

Se duseră dureroasele
Ște-le-n cer, dar cum, de ce ?
Mi-a căzut din ochi o pasăre
Și ca ea lumina e.

Curcubeu

Dar tu existi, exist și eu,
Tii lanțul parca-unui curcubeu,
Mi-i legi de-aur pe ochi mi-l lasi
Ca o-mpietire proaspătă de pași.



Bolțirea miinii ce-ntr-odins
Pare-a striga și cată-n necuprins,
O legănare ca de anpi doar și doar
Păstire lacrimi din nori care tresar.

Mișcarea inimii ca-n spuză unei flori
Ce-o-ntrăzări și-n palme unei,
Fără-a ne ști și totuși ca un grind,
Păcă-am pluti și ne-am visa pe rind.

Dar tu existi, exist și eu,
Tii lanțul parca-unui curcubeu,
Mi-i legi de-aur pe ochi mi-l lasi,
Ca o-mpietire proaspătă de pași.

O sete albă

Mi-s ochii-ati de singuri unei,
Gilgitiilor precum un stup de nori,
Ti-ar plinge poate ca un riu la piept,
Te-ai răzima de umărul meu drept,
Mi-ăș pierde miinile, le-ăș regăsi
Tot mai fierbinți și goale-a doua zi,
Din miera albă-o lumii cind ai vrea
Să guști dar vezi că-i tot o roză-a ta,
O sete albă, strinsă ca-n feruș
Prin care ning ninsoi nepămintești.

Fug anii

Fug anii, rind pe rind, și lată,
Păcă-ăr răstingă-albastru un cireș
La pieptul căru, cîteodată,
Mai stăm și azi sub norii deși.

Prin virf de crengi adinci și rare,
Privism la noi ca printre scări,
Sub niste-oglinzi, se pare-amare,
Fierb stele iar și cad pe mări.

Și-n lume-abitor cite tinem
Chemați de ea sau răciți,
Vom ști că-n valea dintre inimii
Mai e și-un riu de-nădragostiți.

Este-o fîntină-ocolo, poate
Un deal ce fumegă-ntr-odins,
Un cer în urmă cu de toata,
Mai blind și-n veci de necuprins.

Se-aceaiși clipă ce ne smulge,
Făm martori, totuși, mult prea des,
Ca-n oseminte-apoi de fulger,
S-avem și-un altfel de-nțele.

Și-n pleoapa stelelor domoale,
Sub raze-abitor cite vin,
Fug anii, fug în rătăcoale,
Se duc dar parca-ar mai și sta puțin.

Tu poate nici nu ești

Tu poate nici nu ești și mă cutreieri iară,
Mă amintesc cum luna către sud,
Ci-mbata-șă cu miros de sudoare-amară
Și fă-mă iar să te mai vad, s-aud.

Mai urcă-mi iarăși spre cuvinte o seară,
Cuvintul pretutindeni să-nvetească apă,
Precum un măr tăiat în două să-mi apară
Și-ascuns de raze ochiului tău crud;

Iar cind vorbirea iar va fi să-nsemne
Prețul absentei lungă și fără semne,
Ori ne vom întreba: noi ce-am făcut ?

Vom ști că-n toți doar patima se cere,
Cum ceru-i gol, pornirile-eteme
Și duc mereu spre-un alt și alt trecut.

Alt curcubeu

Dar tu existi, exist și eu,
Rupi carnea de pe mine-n vis,
E-un curcubeu deasupra și tu-mi treci
Ochii prin el ca printr-un sноп de legi.

Rupi umerii de braț și mi-i înveți
Numai cu-uripi ce nu-s și trec spre-nghet,
Iar miinile apoi mi-le-nrușești
Și cu pereți ce ard și cu feruști;

Cu ușile-adormirii cind
Stau treaz și nu ești decit gind,
Răsună pragul însă, cad mirări
De loc și-n ochi și pe-ntrăbări,

Iar pași-aceiași, ca-nnoptați,
Nici nu mai știu ce vor și devin frați,
Suroși sint zile, nu le răspunzi
Decit pe-un cer cu nori și mai afunzi.

Dar tu existi, exist și eu,
Rupi carnea de pe mine-n vis,
E-un curcubeu deasupra și tu-mi treci
Ochii prin el ca printr-un sноп de legi.

Un braț de lemne

„Dar și sufletul — un braț de lemne
Pe care să le mai aprindă — cine ?
Piatra-i cuvint și iarba-i încălțat-n semne,
Chibritele sint ude, plouă,
Morea-i absentă, plouă,
Ceru-i absent și fulgeră,
Din cite două tunete, grabite amindouă,
Un pumn de cenușă doar,
Un mic rest de nori,
O grămoară roșie,
Deci...”

...Cine ?

Mai înainte de suflet

De seceta aceea grea din priviri
Și mai ales de strălucirea și lunestă,
Capcana albă, norii străvechi
Ai seceții și giul,
Să ne ferim de giul lebedei, a spus,
Păstea fi amănunțit
În mii de și mii de alte cîtece,
Și totuși poate fi ultim,
Ultim ca și cîntecul
Mai înainte de suflet,
Mai înainte de trecerea
Lunii printr-un fir de geam.



Batem palma

Strins de miini, tras de picioare,
Și-moleit în rădăcini,
Batem palma, pămîncioare,
Pămînt bun, numai ciorchini.

Pămînt alb, de gheață-mi pare —
Ori de fac, numai tulpini,
Batem palma, să crești mare
Cum creșcuți și-n alți vecini.

Batem palma, pămîncioare,
Palma batem și-adormi lin,
Storci din piatră și ulcioare
Cind doar miere, cind pelin.

Batem palma, n-ai scăpare,
Batem ochii că-s prea plini,
Bate gura că-n-o doare
Și vorbește ca-n străini.

Batem palma, frățioare,
Palma batem, cel puțin,
Pămîncior și pămîncioare
Cresc doar grîșile ce vin.

Batem palma, lumea n-are
Alt trecut și nici alt chin,
Inima ști tu-n ce boare
Mai bătu și-o fost s-o-nchini.

Și-amiroși precum o floare,
Fluturi țeși că nu-i senin,
Batem palma, palma oare
Sau doar lungi oase de crin ?

lăgărească, la unchiul său, cu două sau trei sticle exhumate din becurile ovovivente, interesate cu pinze de păianjen și puțin de la colțuri a umezeală și mușcări și ciuperci bolnave și petice textile alungite la dăruțenie și a burcane de toate capacitățile, prăfuite și morminte pentru gândaci sau șoareci sau cirpe de vopsea, dar sticlele, două sau trei, întunecose ca muiaie în catran și prăfuite și sigilate și o singură dată, numai, purtate pe scări cu grija sfîntă și aduse la lumină fără ca o clipă purtător să le schimbe înclinația inițială, veche, din becuri, produceau o liniște absolută, tăiată brusce de izbucnirea colectivă de entuziasm total la vederea lor: constitului, într-adevăr, o garanție că vor bea vin, nu poșică, nu etichete, nu alcool țărănesc ci vin, VIN, și cînd deschise iar ochii, zări, s-o atingă cu răsufierea, pe fetișcana blondă a disk-jockey-ului, de fapt zări numai fustă ei ca o frunză de laur, e drept argintată, strălucitoare, Aferim, un Caragiale nu-i posibil în limba franceză, ce zici ? N-ai spusă exploră Loretă. Nu-i hai, meditam la condiția estetică a dansului modern. Aa, și ce-ai găsit ? răcneste ea, N-am prea găsit, urlă el înghind pe rodul băutura săcie în care se topește vizibil aschiu de gheață. Poftim ? N-ai spus, vino mai aproape, băiatul coborîi între timp pe răsucele și răgnăni sale, la fel prietena lui, care se mlădie acum ca o nălădă vapoasă, și el manevrează butoane și manete și așteaptă, poate, ca pe terminalul mașinilor lui inteligente zornătoare aluminate să răsăre o dispoziție stampilată parafată, cum că i se oferă, în sfîrșit, un sălaș de opt mii și o dublă garsonieră și un serviciu permanent, nu numai sezonier, dar nu, degeaba, chefel i se sparge în noi ranchiune. Hai, strigă Loretel, ea nu-l mai aude, dar îl umezează, o trage-smulge din înghesuș și flectare din ea, zăstă, blîțită, se furișează amindoi ca niste vinovați, probabil că în urma lor unii fluturi, alții agită bratele și-i pregătesc puștile-mitrăliera să-i secrete pe trădătorii care și-au părăsit camarazii, komando-ul, e clar, din nou gîndurile, urbanitatea, presiunea renunțării, Mă duc să iau un carton cu miștii sau peste prăști, strînge tu lucrurile. Cînd vine autobuzul. N-am idee, nu cred că mai tirziu de nouă jumătate. Să stai mai mult acolo. Nuu, promite el...

Dar o fectire continuă mi se pare un nonsens, sopti. Da eu nu cred în fel, răsucase după un timp Loretă, Chiar și ca expresie înțeleasă în sine, sustine el, tot înălțîndu-se în perne. Ai văzut vreodată un drum de țară în care zăc urmele roților de căruță ? Așa, în fărâșuri de-astea ne-nfîșăm viața, multumirea, fectirea dacă vrei, și sint cînd ferai adinci, cînd mai vagi, iar pe alocuri nu sint deloc întotdeauna în pămint. Cum să vrei o fectire venimă. Ei, uite-asa ! declară ea simplu. Nuu, termenii se exclud. Atunci, norocul meu e că n-am văzut încă acum drumurile-alea de țară, glumește ea. Ai potrivit ceasul să sune, miinile ? Șii lumina stînsă și din nou vremea se seurge ca acomodare, nu a pupilelor, nu a bățăilor inimii, mai degrabă a sufletului, a fluxului de gânduri ocupat continuu, înainte și înapoi, gîndurile, amintirile, basculează, divizează și flectare din ea, acum, în întunericul subit, pare să pînă în coate, și-i aparțină integral, deși se ating, deși soldurile lor prizează fierbinte, deși degetele îi se unesc într-un pumn comun, cald și liniștit, da, și o distinge (și-o imaginează) în adoleșcență și-i mîngie din privirea talii zveltă, pupule și gambe lungi scintind în soare, destune, dumnezeiești și privirea ei calină umbră de sprincenele puternice, (pe-arcuni) nepensate și se lasă învalului de mireasma ei de fectere și libertate și fectere, și ochii lui viră laelul Cernica într-o căldare înveșă care scîpăste din albastrul său palid și peste care se agită arome dogoritoare de vegetație acvatică, se agită miraje, miraje, miraje...

(Fragment din romanul cu același titlu)



Ion Iuga, la 34 de ani, este mai mult decît o promisiune în aria sculpturii românești, este o certitudine, o ideală împlinire prin operă (a doua expoziție personală la Simeza, după cea de la „Dizent” din 1984) și prin probate profesională, prin etică artistică. Bucovina are originea (este născut la Suceava, 13 Iunie 1954), cu o zestre sufletească bogată, în permanență sincer, incapabil să triseze, Ion Măndrescu este prin vocație un spirit al tensiunilor lumitice, al trăitorilor între concept, ca expresie abstractă, și realul formelor posibil-concrete. Zbaterea lui, așa cum o exprimă cu o rară forță lemnul, bronzul și marmora, cele trei personaje a supra căora sculptorul își impune voința, între cerul și pămîntul ateleului său, este asemenie luminii, mereu cu vechi și noi înfățișări, se contopește în propriile lui metafore care sint ridicate la rangul ideii. Absolventul Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, secția sculptură, promovă 1980, clasa prof. Geta Caragiu, a avut și are lucrări să-și asume rostul său, să-și imprime și-și artele sale semn care-l alage sub blazonul lucidității: fiecare lucrare a sa pune întrebări, solicită răspunsuri provocînd în spectator o reală tensiune. Faptul că vine dintr-o zonă atît de bogată în manifestări de esență spirituală, lăcașuri unice prin structura

Ion Iuga

O carte despre Leonardo

Există cărți care deși sînt dedicate specialiștilor pot atrage marel public. O carte care este scrisă cu suflet și bineînțeles cu o mare știință nu poate să nu meargă la inima cititorului, chiar dacă ea cuprinde o mare notă de specialitate. În această categorie se înscrie și lucrarea apărută la „Mediterranean”, intitulată „Leonardo, structuri geometrico-plastice”, elaborată de Zamfir Dumitrescu.

Autorul a semnat în urmă cu patru ani, la aceeași editură, o altă lucrare care se numea „Structuri plastice — structuri geometrice”, prezenta lucrare cuprinzînd o sultă de studii privind forma operii lui Leonardo da Vinci. Aceste analize au în vedere caracterul structural geometric al desenelor, schițelor și picturilor realizate de marele maestru al Renasterii.

Zamfir Dumitrescu, predind cursul de structuri geometrice la Institutul bucurestean de arte plastice, pe lângă savante analize ale unor importante lucrări aparținînd lui Leonardo, doct interpretate din punct de vedere al perspectivei și al formării imaginilor optice, cu ochiul artistului și al profesorului, ilustrează concomitent, cu multă măiestrie, și un portret al marii personalități a Renasterii, arel om „senza lettere”, care a influențat artiștii epocii și artiștii epocii, pînă la impresionisti și cubiști și care a fundamentat ideea conform căreia pictura e „una cosa mentale”.

Analizînd structurile geometrico-plastice la Leonardo, autorul scoate în evidență „existența unor rigori structurale aplicate cu constanță, a unor perceptive geometrice care sint relevate în mod repetat, de la o lucrare la alta, devenind caracteristice”.

Este ceea ce autorul caută să demontreze cu ajutorul celor mai mult



de 225 de figuri care însoțesc textul și care-i permit să afirme: „Dacă Da Vinci a fost conștient sau nu de aceste jaloane structurale geometrice este mai puțin important. Dacă într-adevăr le-a utilizat deliberat, în spiritul investigațiilor noastre, sau într-unul apropiat de acesta, atunci el este pe drept cuvînt un artist dominat în egală măsură de rațiune și de sensibilitate, un spirit ce decantăză ideea, turbind-o într-o formă elaborată juridic; dacă sistemele structural-geometrice pe care credem că le descoperim, la distanța de 500 de ani, au fost rezultatul exclusiv al întîmplării, atunci Leonardo este un caz unic pentru modalitatea prin care opera sa plastică rezistă celor mai severe leși geometrice și matematice. Și într-un caz și în altul Leonardo da Vinci ne apare genial prin mîntuirea pe care a lăsat-o în privința deschidere spre civilizațiile următoare”.

Dar autorul nu se mărginește doar la studiul geometric, perspectivei, ci el analizează cu multă finețe structurile personalității leonardesce sub diferitele sale aspecte, pe care le corelează cu preocupările de arhitect, inginer, inventator, muzician, poet ale titanului, ca și influența sa asupra contemporanilor în frunte cu Dürer și în egală măsură a generațiilor ce i-au urmat. Pornind de la cele afirmate de chiar maestrul Leonardo, „fiecare pictor se plectează pe el însuși”, Zamfir Dumitrescu îl portretizează: „Setea de cunoaștere faustiană a neobositului artist, risipit cu generozitatea enciclopedică în sensul unor preocupări atît de diverse, duce la performanța unor portrete de o investigație psihologică remarcabilă în care misterul se amestecă cu verosimilul, idealul cu prozaicul”.

Florin Colonaș

plastică

Expansiunea formelor

Ion Măndrescu, la 34 de ani, este mai mult decît o promisiune în aria sculpturii românești, este o certitudine, o ideală împlinire prin operă (a doua expoziție personală la Simeza, după cea de la „Dizent” din 1984) și prin probate profesională, prin etică artistică. Bucovina are originea (este născut la Suceava, 13 Iunie 1954), cu o zestre sufletească bogată, în permanență sincer, incapabil să triseze, Ion Măndrescu este prin vocație un spirit al tensiunilor lumitice, al trăitorilor între concept, ca expresie abstractă, și realul formelor posibil-concrete. Zbaterea lui, așa cum o exprimă cu o rară forță lemnul, bronzul și marmora, cele trei personaje a supra căora sculptorul își impune voința, între cerul și pămîntul ateleului său, este asemenie luminii, mereu cu vechi și noi înfățișări, se contopește în propriile lui metafore care sint ridicate la rangul ideii. Absolventul Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, secția sculptură, promovă 1980, clasa prof. Geta Caragiu, a avut și are lucrări să-și asume rostul său, să-și imprime și-și artele sale semn care-l alage sub blazonul lucidității: fiecare lucrare a sa pune întrebări, solicită răspunsuri provocînd în spectator o reală tensiune. Faptul că vine dintr-o zonă atît de bogată în manifestări de esență spirituală, lăcașuri unice prin structura

contemporani noștri

ELIGENȚA COMPARATISIMULUI

Răspintiile culturii

Unii oameni, nu dintre cei mai numeroși, au fost utilizați ca instrumente de lucru în mai multe cărți eminescienești ale deceniului de față. În fine, tot în cartea despre Poezia lui Eminescu, marele cărturar era de părere că putem „deveni mai largi [...] în folosirea mijloacelor de a înțelege problemele ce se ivesc într-un domeniu de cercetare sau în altul, iar în continuare, detaliindu-le și modul anume de a proceda, oferă o seamă de deslușiri cu valoarea de îndreptar pentru concepția de la temei a operelor sale de după aceea: „Vom folosi, așadar, pentru această problemă, critica literară în sens axiologic, teoria literară stilistică, istoria literară, folclorul, literatura comparată și istoria culturii [...] Ne vom feri, însă, de o expunere strictă și sistematică, păstrându-ne deplina libertate a mișcării. După cum, nu va fi cazul, vom anticipa, vom amâna, vom alterna, vom amplifica, vom reduce sau vom elimina cu totul una sau alta din calele metodice amintite, atunci când vom crede de cuviință. Suveran va rămâne nu complexul de metode, ci specificul problemei tratate, prin variabilitatea facultate de a aduce la o convergență unitară puritatea de priviri îndreptată asupra ei”.

Edgar Papu, în întreaga lui operă, a înfăptuit numeroase acțiuni de pionierat fără să țină seama de urme. A pornit de la ceea ce se realizează, continuând inițiativele anterioare în spiritul a ceea ce înțelegea că „este necesar cultura să demonstreze în fapt împotriva celor ce creează, o demnitate genului liric (1968) - și cum singur arăta în *Cuvânt introductiv*, spre a-l face inteligibil în chip potrivit obiectivele și a semnala ceea ce ar mai fi rămas de făcut - „prima lucrare de acest fel, aparută la noi”, deci „fără vreun antecedent de care să se poată spune că este perfecționare”. Însă, așa cum fusese înfăptuită, „panorama” aceasta i-a folosit substanțial celor ajunși la viața poeziei în privința doborârii unei perspective limpeză asupra liricii mondiale, rămânând acum o lucrare de referință în domeniul. În *Poezia lui Eminescu* (1971), hermeneutic se întemeie pe precedentul „regretului Peripetisus, a cărui strădănuire de o viață întreagă pentru cunoașterea integrală și exactă a poeziei a decis la noi o nouă eră în orientarea noastră față de eminescism”. În aceeași lucrare, Edgar Papu vine neostenit chiar propriu-zis, „fundamentală în privința punerii în lumină a principiului coerenței integrate a scrisului eminescian, a „infrangibilei unități” pe care încercatul exeget o contrapunea teoretic și o demonstra în fapt împotriva celor ce creează, a descoperi în opera poeziei tot felul de discontinuități. Monografia *Barocul ca tip de existență* (1977), un model al genului nu doar în perimetrul cultural autohton, se justifică în intenția autorului nu numai prin faptul că pină la acea dată nu apăruseră nici o monografie despre „baroc” la noi; și de tot atât importanță era împrejurarea că „existența amplă a unui baroc românesc”, multă vreme ignorată, risca să ducă la supraînălțări ori la minimalizări deopotrivă de arbitrar, în absența unei riguroase confruntări cu devenirea și rezultatele acestui mare stil artistic pe alte meridiane.

Ceea ce conferă o frapantă originalitate în primul rând operelor acestora, dar și celorlalte, este ineditul relaționării unor împrejurări, procese, fapte adeseori bine cunoscute, fiecare în parte, dar care, supuse unor alături contrastive ori contiguități ce nu sunt mari și sedimentate erudiții li este la îndemână, doborâș neașteptat înțelesuri. Punct-o tehnica a medierilor pe cit de subtilă și de transitoricologică - logicește vorbind, pe atât de suprapunerea ontologic în toate nejururile ei, vorbă aici nu doar de erudiții li este la îndemână, doborâș neașteptat înțelesuri. Punct-o tehnica a medierilor pe cit de subtilă și de transitoricologică - logicește vorbind, pe atât de suprapunerea ontologic în toate nejururile ei, vorbă aici nu doar de erudiții li este la îndemână, doborâș neașteptat înțelesuri. Punct-o tehnica a medierilor pe cit de subtilă și de transitoricologică - logicește vorbind, pe atât de suprapunerea ontologic în toate nejururile ei, vorbă aici nu doar de erudiții li este la îndemână, doborâș neașteptat înțelesuri.

asemenea deziderat, s-a putut vedea din felul cum a fost utilizat argumentele de ordine în mai multe cărți eminescienești ale deceniului de față. În fine, tot în cartea despre Poezia lui Eminescu, marele cărturar era de părere că putem „deveni mai largi [...] în folosirea mijloacelor de a înțelege problemele ce se ivesc într-un domeniu de cercetare sau în altul, iar în continuare, detaliindu-le și modul anume de a proceda, oferă o seamă de deslușiri cu valoarea de îndreptar pentru concepția de la temei a operelor sale de după aceea: „Vom folosi, așadar, pentru această problemă, critica literară în sens axiologic, teoria literară stilistică, istoria literară, folclorul, literatura comparată și istoria culturii [...] Ne vom feri, însă, de o expunere strictă și sistematică, păstrându-ne deplina libertate a mișcării. După cum, nu va fi cazul, vom anticipa, vom amâna, vom alterna, vom amplifica, vom reduce sau vom elimina cu totul una sau alta din calele metodice amintite, atunci când vom crede de cuviință. Suveran va rămâne nu complexul de metode, ci specificul problemei tratate, prin variabilitatea facultate de a aduce la o convergență unitară puritatea de priviri îndreptată asupra ei”.



Edgar Papu în anii tinereții

de cite ori - din ce în ce mai rar - trec pe strada Polonă mai presc în fața fostei case în care scria Edgar Papu prin 1929-1931 pe vremea studenției eminesciene. Într-o cameră scundă, așa zice amărât, dar cu o cameră spre stradă, încăpătoare, în care, în unele zile de mare sărbătoare, ne adunam mai mulți tineri, în acea vreme.

Întâ, transcriu dintr-o pagină de caiet întim din noiembrie 1931 numele celor care participaseră la un așa-zis „zaiafet” cu fete dragute ca surorile Puica și Mimi Eneacanu (acrită de mai târziu), Rodica Burleanu („un ghem de fetișcană inteligentă și simpatcă”, așa cum o caracterizăm, colegă cu mine la Drept și care a devenit puțin mai târziu nevastă lui Eugen Ionescu, academicianul francez de astăzi); poate erau acolo și Lila Teianu, nepoata lui Francisc Sîrto, precum și Anisoara Odeanu, care făceau parte din același cerc, iar dintre băieți: Costică Fințineru, autorul romanului „In terrore”; Eugen Ionescu, care-l imită în chip rezistent pe Iorga, pe Vianu și pe comicul de cinema Stan; Ion Zureescu, preocupat de arta plastică, apoi critic; Elio Cioran, încă de pe atunci publicist dinamizat, ajuns astăzi unul din cei mai mari prozatori ai țării; Mircea Nădejde, Luca Dumitrescu și alții neamniți în cele câteva notații de jurnal.

Îi vizitam dese în epoca aceea pe Edi, cum îl numeam pe Edgar Papu și-l numesc și azi când ne vedem destul de des locuiri în același cartier. Era și este și azi nespus de ferm și studios, tare cuminte, cu un chip, așa zice, de copil și ochi de mirare, de o rară distincție sufletească și de o candore care stăruie și azi la cei 80 de ani pe care-i împlineste după o viață de trăd și de pătări vrute și nevrute.

Îmi amintesc cu nostalgie de întâlnirile noastre din minusculele lui cămăruțe în care unul din oarecîri era zugrăvit, pictat de Bob Bulgaru, dispărut în plină tinerețe din cauza unei boli necruțătoare. Era, cred, cel mai bun prieten al lui Papu. Desi făcuse studii serioase de filologie la Facultatea de Litere din București, devenise, din mistuitoare pasiune, victor de mare talent, cu predicție victor al coșilor.

Debutul lui Edgar Papu ca scriitor cu cartea „Răscolii. Forme de viață și cultură”, apărută în 1938 sub auspiciile Societății Române de Filozofie m-a surprins în chip deosebit prin viziunea deosebită a lui asupra culturii și a problemei estetice și de supraestetice apropiate de idealul clasicismului „goethean”.

Au trecut de atunci mulți ani în care nu ne-am văzut, dar ori de câte ori ne-am întâlnit a fost un prilej nealterat de îmbucurări.

De asemenea, prietenul meu s-a bucurat de fostii studenți ai profesorului universitar Edgar Papu care și astăzi desăvârșit a neostoiat activitate de cărturar, nescăpând încă la adînci bătrânețe, din în viața cărți după cărți.

Îi prezint, totuși, în subtitlu, tot altă dăruire și activ cum și astăzi și cu același entuziasm pentru îndelungă viață de scriitor - fără a claca în nici un fel - pină la vîrsta de 100 de ani.

George Munteanu

Arșavir Acterian

Seninătatea creației

Putini oameni am întâlnit care să ilustreze mai pregnant ceea ce vom numi excepțională seninătate a creației lui Edgar Papu. Erudiția în sine nu e deloc o garanție a culturii ca mod de existență. Intinim frecvent inteligențe foarte bine informate în diverse domenii sau în propria profesie, cu posibilități creatoare deja cristalizate în simțuri însă, încă de la contactul cu opera lor, și te convingi, de îndată ce te apropii de omenesc-le fiind, că le lipsește ceva, un lucru esențial, greu de explicat în cuvinte, dar care ar putea fi rezumat în sintagma adevărată cultură. În cazul marilor personalități există o rotunditate a ființei lor, în sensul că viața și opera, în ciuda relațiilor lor autonome, se reintinlesc în aceeași plasmă a personalității. Pentru a motiva neimplinirea viață-opera, teoreticienii moderni au inventat teoria celor două euri - empirie și creator, între ele existind o incompatibilitate funcțională. Conform acestei opinii, poți fi un individ reprobabil în viață, dar un fel de „sfinț” în operă. În fapt, cultura a dat roade cu adevărat acolo unde ruptura ontologică a fost depășită. Altminteri, ea se vede amenințată să evoeze, în cel mai bun caz, într-o competență unilaterală.

La Edgar Papu, vasele comunicante dintre viață și operă n-au suferit nici o atrofie, apropiindu-și seninătatea vechilor intelenți și fervoarea căutătorilor de comori. Omenia lui se manifestă în faptul că, în contactul cu opera lui Edgar Papu are un suflet mare, aidoma tovarășei lui de viață, admirabila Doamnă Papu. Edgar Papu răspunde la scrieri, chiar și celor necunoscute, și ospitalier și fermecător în conversație. Și, peste toate, e o modestie nedezmățată, unde își imaginează, și lipsa de agresivitate a scrisului său. Unii au tras, de aici, concluzia că nu e un luptător sau ceea ce se numește un polemist de rasă; iar, la noi, se știe, mai cu seamă polemisti și-au asigurat succese răsunătoare și bune poziții. Nu este adevărat, Edgar Papu este unul dintre marii noștri polemisti, dacă așa trebuie să se numească un căutător de adevăr în cultură. Cărțile lui sint rodul unei opțiuni fundamentale, de o adîncă originalitate. O muncă imensă, răbdurile și de durată l-a călăuzit spre a deschide noi pîrți în cul-

ra noastră și europeană. Astfel, a evitat epigonismul cultural, devenind creatorul unei direcții proprii - ontologia stilurilor. În clipa de față, doar un singur critic român se mai poate mîndri cu o asemenea faptă culturală - Adrian Marino, creatorul ideilor critice.

Cred că ontologia stilurilor colective n-ar fi fost posibilă fără înaltă vocație polemică. Nu se știe suficient că viziunea lui Edgar Papu asupra stilurilor colective este revoluționară, ontologia propusă de autorul român fiind comparabilă, în domeniu, cu a lui Chomsky asupra gramaticii generative sau a lui Piaget privind epistemologia genetică. Ce altceva propune Edgar Papu decît o pătrundătoare „gramatică generativă” a stilurilor, văzute ca tipuri de existență? El a depășit, în acest chip, simpla istorie și caracterizare a stilurilor.

Revenind la ideea de polemică, să subliniez faptul că Edgar Papu a intronat un mod perfect urban de a polemiza, respectînd opiniile altora și neconsiderîndu-le infailibile pe ale sale. E o altă consecință a veritabilei culturi. Mi-amintesc de polemica sa, de acum cîțiva ani, cu regretatul Șerban Cioculescu pe tema Eminescu. El are totdeauna grijă, bunăoară, să precizeze că obiectivul „adversarului” i-au fost de folos spre a-și limpezi propriile păreri, fără să treacă cu vederea ceea ce crede că e greșit în afirmările lui. Edgar Papu este un european desăvîrșit, nu numai prin vîrsta lui erudită. În altă ordine de idei, aceasta i-a și permis să regîndească, pe noi temeiuri, locul culturii noastre în lume, prin protototemism, concept de larg răsunet, chiar dacă neînțeles și denaturat de unii. Din aceeași îmboldire, l-a regîndit pe Eminescu, deschizînd perspective îndrăznețe și fecunde pentru eminescologie.

La optzeci de ani, Edgar Papu este același om de cultură însetat de deplinătate. L-am revăzut recent și mi-a vorbit de proiectul unei cărți privind raportul dintre filosofie și alte ramuri ale culturii la personalitățile de prim rang, de la noi, comparativ cu Europa. Ce altă urare, în afară de sănătate, i s-ar putea adresa decît să-i ducă gîndul la bun sfîrșit?

Theodor Codreanu

A zidi și a crede

mai deasupra decît bradul e trestia care, fragilă fiind, este mai tare ca stejarul. Fragilitatea nu de trestie ci de prună, a profesorului Edgar Papu, este notorie de o viață. Într-o viață de om, ba chiar într-o viață mai scurtă, de frunză, s-au spulberat mîrișe de frunze, s-au prăbușit pădurile de brazi, s-au răușit stejarii, s-au căsănit, sub ochii noștri răniți, atîtea pusturii toride sau înguste, dar această trestie și frunză de om a rămas fragedă, și emană doroșia care azi ne învie. Ce miracol al firii, ca să zicem așa! Și cită nevoie am avut, într-o perioadă de ani de acest om ce reprezintă, ca puțin alții, fragilitatea și tăria spiritului.

Prin opera lui Edgar Papu cultura română a curcior și deschideră spre universul de care avea absolută trebuință, ca de o consolidare nu exteroară, ci interioară.

Spre această ființă a trecutului, care este o cultură, orice cultură, sapa mulți. Unii cu secrete operante și vor gîsi izvoarele seculare, pe-acei n-a iest și nu va fi nici o cultură. Născ și în Moldova oamenii care pot să descopere, ai soi de curgeri freactice decît acelea care umplu de obicei găurile fîntînurilor; alții, cei mai excesiivi, cu ambiția de a descoperi numai găuri negre, în spațiul unor amănute culturi, aceștia fiind profetii entropici; pe alții nu există decît kaur negre cultura - cînd va fi și fie - va reprezenta un fenomen minor, de compensație, simplă strădanie de sincronism.

Edgar Papu nu s-a împacat cu asemenea idei, ce îl țineau alături de cultura în plan universal, ca principiu al negației. Aici e cheia chestiunii. Dar atunci, întrebăm, ce facem cu culturile necunoscute sau necunoscute, nu le mai scriem istoria? Cînd le-o scriem, abia pe măsură ce sint cunoscute și recunoscute? Cum trebuie să scriem, inventăm și măsurăm, alte criterii de evaluare, speciale elaborate pentru aceste culturi „necunoscute și necunoscute”? Geografice vorbind, vom folosi două sisteme în măsurarea Americii, unul ante și altul post-Columb? Cine va fi și cînd va veni acest post-Columb care să ne boteze, cum ne vom numi după aceea? Va mai purta același nume „înălțimea Eminescu” sau „înălțimea Cantemir”? Vom avea soarta craterelor de pe fața nevăzută a Lunii, care încă n-au fost recunoscute și numite? Sau ni se rezervă destinul acelor semnificații sau culturi necunoscute care, abia după dispariție, devin „prada integrală a cunoașterii”?

Profesorul Edgar Papu, în popasul său apogeic de azi, va zîmbi desigur la asemenea înfernale presupuneri. Va zîmbi angelic. Domnia sa a tratat cu blîndețe franciscană niște e-normități polemice, care nu l-au atîns, cum n-au atîns nici spiritul constructor al culturii române pe care domnia-să îl intruzează, azi, în chip strălucit. Îi privim circumferința operelor, o evaluăm de la bazamentul la cupolă, cu mîna pe inimă, înclîmăcînd în simțămîntul covîrșit de dimensiunea-i monumentală pe care nici timpul, nici ciclicitățile din margine nu le pot atinge. La opere se opun opere. O cultură este o competiție a monumentelor, iar Edgar Papu, ca mare arhitect de cultură, ne-a dăruit prin opera sa un monument.

Dar, curios, nici un orgoliu, nici o undă de vanitate, acei teribil orgolii sau acea pitorescă vanitate care au controlat existența unor fantastici constructori de la noi, precum Hădeu, Iorga, Călinescu. La Edgar Papu, construcția exclude trufia pe care în chip firesc ar trebui să includă înălțimea și simțămîntul unei opere, cu ambușul ei subtil. E bine, nici o retorică exterioră actului de a zidi, nici un pas în afara perimetrului operelor. Din acest punct de vedere, profesorul este un prerenescentist, un maestru care s-a supus cuericilor ordonate de însăși generația lui. După „Luci” și „Existența romantică” - Schiță morfologică a „romantismului”, (1980) ca și comentariile „Despre stiluri” (1980).

Acet aici obligă. Era normal, era legitim ca Edgar Papu să mediteze, din perspectiva care-l autorizează, și asupra culturii române, să-și

PLEDOARIE PENTRU RE-UNIVERSALIZAREA OMULUI...

Urmare din pag. 1

vilizia Rengșterii”. Pe axe similare se alinază o lucrare din 1973, „Intre Alpi și Marea Nordului” (Eseuri asupra artelor germane) și 1968, de „Evoluția și formele genului liric (reeditare 1972), de *Artă și umanul*” (1974); apoi de „Barocul ca tip de existență” (două volume, 1977). De la tinereasca încercare de acum aproape cincizeci de ani, „Artă și Imagină”, pină la „Apolo sau ontologia clasicismului” (1985), teoreticianul-filozof al artei și estetician - nu încetează să-și pună întrebări, să propună răspunsuri. Exemplar informat în domeniul felurite, îl vom vedea trecînd cu dezinvoltură de la arhitectura Partenonului la Michelangelo și Botticelli, de la Rafail la Kandinsky, de la Beethoven la Gershwin, totdeauna preocupat de uninea generinală a artelor, investigînd corespondențele (în nota Baude-laire), înregistrînd crizele, esecurile, relațiile artelor cu tehnica și știința. Frecvent, autorul de studii severe cedează pasul creșterii de amplă erudiție, umanistului tentat de interfe-rențe și asociații de idei, lansînd o observație

în fond, cărțile lui Edgar Papu cresc prin adăunire de fragmente în modul în care un poet e și arhitect și trufă. Totalitatea nu poate fi concepută fără fragmente, din a căror juxtapunere pe direcții clare rezultă sinteze, demonstrații centrate pe o idee verticalizantă, pe un fenomen tipic. Explorator nu numai al literaturii, ci al tuturor formelor artei în funcția lor, gînditor și moralist modern, Edgar Papu caută în ele forme constitutive ale existenței: viața însăși, în mișcare ei spre un punct de miră. În 1943, el examina „Soluțiile artei în cultura modernă”, studiul urmat, în 1968, de „Evoluția și formele genului liric (reeditare 1972), de *Artă și umanul*” (1974); apoi de „Barocul ca tip de existență” (două volume, 1977). De la tinereasca încercare de acum aproape cincizeci de ani, „Artă și Imagină”, pină la „Apolo sau ontologia clasicismului” (1985), teoreticianul-filozof al artei și estetician - nu încetează să-și pună întrebări, să propună răspunsuri. Exemplar informat în domeniul felurite, îl vom vedea trecînd cu dezinvoltură de la arhitectura Partenonului la Michelangelo și Botticelli, de la Rafail la Kandinsky, de la Beethoven la Gershwin, totdeauna preocupat de uninea generinală a artelor, investigînd corespondențele (în nota Baude-laire), înregistrînd crizele, esecurile, relațiile artelor cu tehnica și știința. Frecvent, autorul de studii severe cedează pasul creșterii de amplă erudiție, umanistului tentat de interfe-rențe și asociații de idei, lansînd o observație

ingădușă această preocupare, aplicînd considerațiile și judecățile anterioare formulate și asupra fenomenului românesc. Științific, gînditorul nu putea folosi o altă măsură, nu putea recurge la o altă metodologie, la alt sistem de recunoaștere și evaluare decît acela dovedit de valide anterioare în *Fetele lui Ianus*, în *Călătoriile Renasterii*, în *De la Alpi la Marea Nordului* și în alte studii, unde alternamă sincronism-protototemism este prezentă, fiind formulată la fel de clar ca și în cartea „Din clasiicii noștri”. Același raport și de complementaritate și de opoziție între cei doi termeni, intricați unor procese de morfologie a culturii din arile cele mai diverse. În cazul culturii române, itinerariul meditației era desigur altul, dar materia rămîne aceeași: stiluri, forme, opere, personalități. Un poet precum Eminescu, un polihistor precum Cantemir, nu se pot evalua cu alte măsuri decît alții ca ei. Nu se putea inventa o nișă, minusculă, pentru valorile culturii române, care să fie plasată eventual într-un alt spațiu, pe un alt continent sau nișă, numai pentru a subdimensiona fie valorile, fie măsurile la care acestea se supun. Un demers novator, un act intelențtor sint accelesi, tipologic, oriunde, iar a le situa în trecut și a le fixa istoricistice sînt de recunoaștere, s-a spus, cînd asemenea valori sint necunoscute? O recunoaștere în sine? Îl Polemica în legătură cu protototemismul a pornit de aici, postolindu-se nerecunoașterea sau necunoașterea unor valori, în plan universal, ca principiu al negației. Aici e cheia chestiunii. Dar atunci, întrebăm, ce facem cu culturile necunoscute sau necunoscute, nu le mai scriem istoria? Cînd le-o scriem, abia pe măsură ce sint cunoscute și recunoscute? Cum trebuie să scriem, inventăm și măsurăm, alte criterii de evaluare, speciale elaborate pentru aceste culturi „necunoscute și necunoscute”? Geografice vorbind, vom folosi două sisteme în măsurarea Americii, unul ante și altul post-Columb? Cine va fi și cînd va veni acest post-Columb care să ne boteze, cum ne vom numi după aceea? Va mai purta același nume „înălțimea Eminescu” sau „înălțimea Cantemir”? Vom avea soarta craterelor de pe fața nevăzută a Lunii, care încă n-au fost recunoscute și numite? Sau ni se rezervă destinul acelor semnificații sau culturi necunoscute care, abia după dispariție, devin „prada integrală a cunoașterii”?

Paul Anghel

10 SEPTEMBRIE 1988

16

LIRICĂ BULGARĂ contemporană

LIUBOMIR NIKOLOV

Liubomir Nikolov poetul bulgar al cărui versuri le aparim în alăturatul grupă de traduceri...

Boii bunicului meu

Bătrâni bol, ca peștii limi par. Noi coborim înecat, sub braze...

Zilele lor: frunzișul de sub nori, grâunțele incolțirii.

Ei trag după ei totul: plugurile, războaiele, țara...

Și gândurile înțelente le pot trage!

Poteașele li se roș, ei nu.

Și strig: Rijk, Belk! baitem lutul, desculti și lutul înțepă.

Halde să mergem, le zie, prin văzduhuri...

In românește de Crișan Hiescu și Gheorghe Tomozei

VLADIMIR BAȘEV

Am scris pentru prima oară despre ti-nărul meu prieten, Vladimir Bașev...

Oricum el pentru mine rămâne același entuziast, cu care m-am cunoscut în vara lui 1952...

Și îl cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

Și cunosc bine viața și opera, prietenul, fie că sînt ei Liubomir Levkov, Petăr Karangov...

se răsturnau pe mîile pătrate insufletind ehorie ci armate. Din nou, cînd am țesut afară, orașul numai venia, numai păș...

În fața vagonului

De mama nu-i chip să te desparți ușor. Stă-n fața mea mută. Și chiar dacă de pe cer Nu se scutură vreun nor, se simte o ploaie măruntă, la început cernută...

Antene

Antenele cu degetele-nflpte în nori desii și în ea vine iar rădăcinile sînt undeva în mine atît de-adînc și dureros...

Antenele? Antenele m-au scos acoperișul luindu-mi mîngîierea trecătoare care m-ascunde de lume...

Antenele? Antenele m-au scos acoperișul luindu-mi mîngîierea trecătoare care m-ascunde de lume...

Cînd tot pămîntul geme, e linistea un lux, o cremenă ce nu se teme să scoată scînteii, țîșnind, alelei?

Înțelegînd că veacul e foarte drept Cînd și de a poet cere, privirile să-i fie bisturie, să aibă bărbăție în piept și în mușchii multă minie.

Recviem

În memoria doctorului Gheorghe Velzev

De mult biserica ne-a excomunicat, Fiecare ardem pe rug iradiat.

Ardem pe vatră, o flacără-naltă Toronle de electrozi ne asală, lăcșind, după cum le e șama în alfa, în beta, în gama...

Si deodată unul dintre noi dispăre, si deodată, unul dintre noi, băieți, cu care petrecurăm ultima-nserare, nu o să-i mai vedeli, zace pe jos în ploaie de alfa și de beta...

Ardele în loc de necrologie materia ta, înfinit repetat, cu linia a încetat să mai bată.

Ardele în loc de necrologie, doar întrebările străpung fiece zid. Pe brațele atît de slăboane, un cadavru în flăcări, îl ducem, tîhnit curînd stingîndu-se-n cenușă în foc moornit.

Precum în bălăie și tu cazi și-n muncă brav, doar, flacără, mai dăinuie ființa, o să se-nfunde-ntr-un pămînt jîlav sub propriile picioare așternînd velînța.

Demult de fapt, pămîntul e un rug, ne mistuie cărarea sub picioare, Descoperirea e în noi, chiar dacă sîntele ne doare, în ardere ni-i țalina cea mai mare.

Băieți, e cumplit să îngheți cu tine-n întîlniri și amiciții, îmbrăcat sau gol, fără de zodii, echinoșii sau solstiții.

Băieți e cumplit să treci în uitare, disprețuind chiar buna moarte, dar canotele să ardă cu înflăcărare, avînd de recunoașteri parte

Strădanile să ni se recunoască, Iar operele-ardînd să capete valoare, chiar palmele ce ne așează-n lut, să ne lumine vespice, ca niște proiectoare.

In românește de Raluca Tulbure și Nicolae Stoian

Și dă dreptul talentului său. Aceasta și pentru că spectatorii și critica de specialitate au tendința perpetuă de a-l compara cu tatăl său, de acum o legendă vie a Hollywoodului.

Se pare însă că în ultima perioadă a început să-i fie dat cenzurului ceea ce i se cuvine. Creștile sale din „Fatal Attraction” (Atracția fatală) și „Wall Street”, acesta din urmă în regia lui Oliver Stone, l-au acreditat definitiv ca pe un actor de mare talent, cu mari resurse.

În ambele filme, el a interpretat roluri de bărbăți posesorii de pasiuni devoratoare: în primul, de dragoste, în al doilea de nativă bășilor, a puterii, a succesului. M. Douglas a reușit să demonstreze convingător că pasiunile necontrolate sfîrșesc prin a-l distruge pe cel mistuit de ele.

„Fatal Attraction” este oglinda a ceea ce se întîmplă atunci cînd sentimentele umane își lasă albe: după un mariaj fericit de nouă ani într-un week-end furtunos, eroii înțreptat de Michael Douglas cunosc o femeie care face farmece... De aici drama eroului filmului, dar și norocul lui Michael Douglas de a da peste un rol cu substanță, de a realiza magistrul o partitură care l-a catapultat în rîndurile celor mai de seamă actori de la Hollywood...

Grace Ogot și literatura kenyană contemporană

Grace Ogot este președinta și fondatoarea Asociației Scriitorilor din Kenya și dețelata țării sale la Națiunile Unite. Ca scriitoare, Grace Ogot si-a dobîndit faima mai ales prin romanul său The promised Land (East African Publishing House, Nairobi, 1966), una din cărțile cele mai cunoscute ale literaturii contemporane din Africa Orientală.

Grace Ogot si-a lărat indestruibil numele de locurile natale (Kisumu și lacul Victoria), de stîrpea, comunitatea și graiul matern Luo, de felul aceloră ce a girîndi numit Harambee, devenind astfel o autentică exponentă a Kenyei și a Africii în general.

Ca majoritatea scriitorilor din țara sa, Grace Ogot scrie atît în limba engleză și Kiswahili cît și în limba ma'ernă: ultimul său roman Simbi Nyaima este scris în graiul natal Luo, (apărut în 1986), fapt premeditat și împlinit de scriitoare în intenția programată de a oferi tuturor vorbitorilor graiului său posibilitatea de a citi și de a-și cunoaște astfel propria istorie.

De altfel, primul roman elaborat de Grace Ogot în graiul Luo, Miatia, a fost transpus pentru scenă, textul devenind cunoscut practic în toată țara, de la Nairobi la Kisumu Bay. Cei mai virșnici spectatori au fost și cei mai entuziasmați, recunoscîndu-și pe scenă propria mostenire culturală, bucurîndu-și și speranțele. Grace Ogot militează prin propriul exemplu pentru reconcilierea și păstrarea graiurilor autohtone de engleză sau Kiswahili.

Grace Ogot abordează frecvent în povestirile și romanele sale (mai ales în cartea sa The Graduate) tema femeii kenyene și a celei africane în general, abordîndu-și adesea în scrierile sale de ancestralul complex de inferioritate, atît în cadrul familial cît și în cel mai larg, socio-cultural.

Intervievată de Don Burness care a publicat recent o culegere de interviuri cu scriitorii africani: Wamama, Conversation with African Writers (Ohio University), Grace Ogot ține să precizeze, în pofida unei opinii critice rășoindite, că proza kenyană actuală nu se reduce la un singur autor, ce-i drept foarte cunoscut: Ngugi; e-adevărât că în librăriile din Nairobi cărțile acestuia se găsesc mai tot timpul și că

se bucură de popularitate, scrise fiind în întîmpinarea gustului curent, dar asta nu înseamnă că alături de Ngugi nu există și alți autori mai tineri cu cărțile lor. Grace Ogot pledează astfel pentru Daniel Mailu despre care crede că este un mare scriitor și autor al unui tip de roman „ce te face să fii atent pe text pînă la sfîrșit. Scrie bine despre aspecte pe care mulți dintre noi n-am îndrăzni să le înfruntăm decît timid și o face cu dezinvolură, astfel încît să fie citit de multă lume”.

Grace Ogot menționează și nume ca Maia Mwangi, Charles Mungu, Pamela Kola și Asenath Odjaja, ultimii doi ilustrîndu-se ca scriitori pentru copii.

O altă preocupare semnificativă a lui Grace Ogot este situația din ce în ce mai prosperă a teatrului național kenyan și a mișcării teatrale autohtone ca formă directă dinamică de comunicare și consientizare a maselor în privința propriei istorii și identități. În ultimii ani au fost reprezentate multe piese și nu numai la Teatrul Național dar și alte multe teatre din țară, scrise de autori din Kenya pentru societățile din Kenya, fapt extrem de important pentru anul independent, însuși președintele țării a încurajat inițiativa ca fiecare comunitate să aibă anual un Festival cultural în limba pe care oamenii locului o pot înțelegi. Așadar, acest imbold dat dramaturgiei a dus la formarea unor comisii de promovare a operelor teatrale dedicate comunităților.

Grace Ogot, în spiritul acestei renașteri a teatrului original, a realizat o transpunere pentru scenă a propriei cărți, In the Beginning, zugrăvind cu mijloacele directe ale dramaturgiei, povestea neamului și a oamenilor săi începînd din anul 97 e.n., de la primele formațiuni, întemeieri și așezări pînă-n prezent. Ambitia manifestată a scriitoarei, prin această întoarcere documentară la obșirul, este cea de a cultiva spiritul istoric și al poeziei sau (răsărînd totodată polemice preîndecîtită) că numai omul al are o istorie, un trecut, o tradiție), de a recucera străvechea istorie și cultură a Kenyei pentru edificarea unui viitor pe măsura aspirațiilor sale milenare de frumusețe, armonie și pace.

Geo Vasile

UN POET DIN KENYA

JOSEPH KARIUKI

Născut în 1929, ca fiu și Tribului Gikuyu din care provenea și Jomo Kenyatta, viitorul președinte al țării, Kariuki și-a făcut studiile universitare la Makerere în Uganda, continuîndu-le apoi la Cambridge. În vederea perfecționării cunoștințelor sale de limbă engleză. Actualmente poetul este profesor în țara sa. Poemul care urmează este unul de iubire, încă dificil, între două persoane deosebite prin culoarea pielii.

Vino, iubirea mea

Vino, iubirea mea, departe de străzile unde ochi dumșanoși ne despart unde vitrinele răstîng ceea ce ne deosebeste; doar adăpostul încaperii mele te-adăpostește.

Aici unde iubirea lor nu m-atinge te pot privi doar pe tine; în ochii mei cei negri ochii tăi alburii se vor topi. Lumina luminărilor aruncă două umbre negre pe perete și-apoi doar una cînd te pete m-apropiu.

Cînd în sfîrșit luminile se sting și cînd mina și-o simt în mina mea două suflări umane se logodesc în timp ce elapele invie neasemuita lor armonie.

In românește de Geo Vasile

perit-o la sfîrșitul războiului al doilea mondial și de care s-a îndrăgostit pentru tot restul zilelor. A început cu acuirele după care în viața sînt un bărbat să prieten, sir Winston Churchill, pe care îl vizita la Chartwell — a trecut la pictura în ulei. Manifesta o atitudine foarte critică și exigentă față de picturile sale, ne asigură Sheridan Morley autorul unei interesante biografii a multilateralului Coward și, recent, a unui cuprinzător articol publicat de „Sunday Express Magazine” sub titlul „Luceafărul și poetul a lui Coward”.

În anul 1955, Coward scria în Jurnalul său: „În comparație cu multe dintre lucrările ce se expun lună de lună la galeriile londoneze, încercările mele de amator sînt mai izbucite, am mai mult simț pentru culoare și spațiu și creează o nouă imagine despre Jamaica”.

Lucru confirmat, acum, de interesul manifestat față de tablourile lui, și de prețurile mari la care acestea se vînd.

SPORT

Călător prin utopia toamnei

de mult nu ne-am mai freat fruntea și tălpile de-o potocovă de aur. Și iată că ne-a fost dat să trăim o miercuri de toamnă și să risipim pe care ale stiu cînd o vom mai putea repeta. Astăzi, cînd numărăm numai galbeni cu țîțîță, în zi deschisă bucuriei ca un han la drumul mare, trebuie să spun cînsit că n-am crezut în asemenea zestre bogată, dar se pricepe totuși al năbil de bine să te vire în nează. Cred că steaua micilor cere lopătari pe care-i crește Luoșcu se va scîlda, anul acesta, pe frunte de munți.

Victoria București a invins în Malta, conform tuturor așteptărilor; o feliță, dar trebuie să fie consistentă că danț în topitoriile de argint încă n-a început; vulturul maltez e o poveste de seară blîndă și un film desuet.

Și acum despre nemaipomenita întimplare de la mal Dunării. Am plecat spre schela Galațiului în zi de marț, cu cerul vinăt, din care nu-nțeleg cum ploii, sîncimii și porumbul surgeau imense, porții de lumină galbenă, iedera, hohote roșii, scaieții, mici lojdone violete, iarba, legănară rugine și băutura bețivă pentru oile boborosind la marginea zării. În suflăt mă înrebam, cu gîndul la bunul meu prieten Cornel Dinu, cine va da de belea: Oțelul sau Signora Juve? Inghinăm cu virtul limbii în jurul măselei de mînte:

Teră cu Fost Lună și azi e marți; Pleacă Costea la Galați

Cu catiri însămărați Și cu cai împovărați Sarsanale, Cu parale, Călușei, Cu gâlbinei, Cu țîncii, Pe la cui murgii. Și ei, frate ce ai ia: Bolovani de la cirlani, Lespejoare, La mioare...

Am refuzat cu strășnicie indemnurile prietenilor din Brăila de a face un scurt poem (măcar cîntec minime, mă!) la una din faimoasele circumții purtînd nume scris grațios pe poarta toamnei cu corițe de ied jertfit pentru pastramă: La Bandajatu, La trei morminte sau la Măgarul tăvălit (în ochiurile lor de geam, șșul joacă scripuri molome, ca vitraliile venețiene) și-am înțut întins drumul Galaților. Nu ca să văd clădirea școlii unde mi-am luat bacalaureatul — am închis ochii trecînd prin dreptul ei, (fiindcă și la vîrsta asta visez c-am căzut la examenele de geografie și matematică) și-am poposit în mijlocul unei mulțimi pălămașe; orașul în țeg cloceea de speranță, de dorul de victorie, și de credința naivă, și în cele din urmă adevărată, că minunile sînt posibile.

Una din cele mai mari echipe ale lumii (cine va mai fi cucerit atîtea cupe continentale și intercontinentale ca ea?) Juventus, a cunoscut gustul amar al infrîngerii într-un meci care va rămîne ca un vis frumos în istoria sportului gălățean.

Cornel Dinu și elevii lui au umplut Dunărea cu un cîntec amălu, fermecător, colindat de suferința purtătorii. Mi-au fost dragi băieții noștri de la marelle fluvii, în frunte cu exbrăneanul Drăgoi, zis și Aripioară, dar trebuie să văd anul că vîzîndu-i jucînd pe Barros (cel mai bun jucător portughez al sezonului trecut) și pe danezul Laudrup, rîmii, vorba unui prieten, cu buzele lîpse pe frunză și pe flaut.

În pofida tuturor celor ce l-au pomenit de bine, eu declar că arbitrul turc Yusuf Namoglu mi-a lăsat impresia că a primit bir — și nu de la noi. Cu totul reproabilă atitudinea antrenorului Dino Zoff care, aflat la prima înfrîngere în cariera lui de antrenor, a refuzat să mai ia parte la tradiționala conferință de presă de după meci. Îl asigur că Dunărea nici n-a suspinat, nici nu și-a schimbat cursul.

Fănuș Neagu

Căutătorul

Răstorni bărci, pietre; despici șneci cum deschizi cartea ce nu te trădează.

Nu înțelegi de ce această toată mișcare aproape de țărmlul ce-i numai groapa de gunoi, a mării.

Lasă-ți libere mințile de orice și-ai să vezi: în fața ta e o apă adîncă, doar ochiurile năvodului tău sînt prea mari.

Chiparoșii din Delfi

Îi înțeleg abia acum; ei sînt pace, învîltuire.

Orice timp e bun. Și din orice timp trăiește doar începutul...

Sperietoarea

Am o dezbracă, țîncii, peticele ei curg. De-abia se mai mișcă deasupra vîri, verdea cruce din cirpe.

Rodul a fost cules pînă la ultimul bob doar mina de pene putrede luminează. Pasărea s-a deprins cu sperietoarea cum înțelegîndu-l lumii cu moartea...

Liniește

Acum sînt doar o apă ostentă ce sparge sîncile cu frunzi amare. Pe fruntea mea, sarea albă.

Astăzi sînt mare bătuță de soare. Tărîmurile nu mă văd niciun, nici înăuntrul meu, nici dincolo de mine: pînă acum auzeam glasuri de fum acum sînt singur ca o adăie fără de nîme. Un zid: țâcerea ce se sporește, țâcerea pe care se-naltă miini de poezii. Linistea mării și ea se vecheste și zăpezile-și toarnă, din ceruri, pale săgeți...

Mănăstirea Alejda

Iată că am pășit pe Lună... În jur, catacombele — crăcere, Nisipurile au enurile fâinii de cranii.

Undeva, sub noi copacii fumegii. Undeva, sub noi frunzișurile pălese.

Să fie ingeri sub Alejda? S-ar putea. Să fie doar cărăbuși? S-ar putea.

Tutul e posibil aici...

REVISTA STRĂINĂ



RAYMOND CARVER ESTE UNUL DINTRE REPREZENTANȚII DE PRIMĂ MĂRIME ai prozei scurte americane. S-a născut în anul 1939 într-o așezare din statul Oregon. A debutat la sfîrșitul anilor '60, începîndu-l anilor '70 cu trei volume de poezii: „Nu departe de Clamath”, „Nesomn de țarnă” și „Ei mihi pleacă noaptea”, precum și cu un remarcabil volum de proză scurtă intitulat „Ati putea face, liniste, să rog...”. Acest din urmă volum l-a adus renumele de scriitor cu o voce și un stil unice, fiind propus pentru premiul național de literatură.

Povestirile din acest volum amintesc flagrant de cîntecul cunoscutului cîntăreț progresist de rock Bruce Springsteen. Prin ce? Prin faptul că atît Carver cît și Springsteen scriu despre oameni sărmani, care trăiesc fără a avea un loc de muncă, fără dragoste, fără legături cu semenii lor, la periferia societății. Remarcabile sînt povestirile cuprinse în volu-

mul „What We Talk About When We Talk About Love” (Despre ce vorbim cînd vorbim despre dragoste). Critica literară americană l-a catalog